

ТАКАО КАМНИЈАМА

СРПСКОХРВАТСКИ АКЦЕНАТ
– УВОД У ГЕНЕРАТИВНУ ФОНОЛОГИЈУ
СРПСКОХРВАТСКИХ ИМЕНИЦА¹

0. Увод

Овај рад² је мој први покушај да се акценат савременог српскохрватског језика, који представља изузетно сложеног област, уреди и формализује у складу са теоријским начелима Пола Гарда (Garde 1966). У раду ћемо се бавити само именицама.

Српскохрватски заједно са бугарским, македонским и словеначким језиком чини јужну групу словенских језика, те са њима дели бројне таједничке особности, по којима се разликује од руског, украјинског, белоруског, из источне групе језика, или од пољског, чешког, словачког, лужичкохрватског и других, који припадају западној групи словенских језика. Српскохрватски у овом раду означава (генеалогски један) језик који је некада био у заједној употреби и говорио се у Југославији, и то на територији данашње Босне и Херцеговине, Србије, Хрватске и Црне Горе. Овај језик се дели(о) на три наредња на основу тога да ли ушаста именица за ствари има облик *црџо*, *ча* или *кај*. Најраспрострањеније наречеје са *црџо* даље се дели на три варијанте, према томе да ли се у њима глас који се данас обележавао знаком *џ* изговара-

¹ Овај рад је први пут објављен под насловом *Serbokroatischigo po akcentu – Serbokroatischigo seiscionimton josteta*, у: *Osaka gakokugo daigaku gakuhō*, 76(1988)/ 1–2: 53–80.

² Приликом писања овог рада добио сам неко драгоцених коментара од Љилјане Јаманић која српскохрватског језик предаје на Универзитету за справе језика у Осаки. Овом приликом јој најдубље захваљујем.

ра kao e, (i)je ili a. Govorna i pisana varijanta ovoga jezika se, u oblastima gde se koristio, veoma razlikovala. Sredinom 19. veka Vuk Stefanović Karadžić, poznat i po prikupljanju narodnih pesama, sproveo je jezičku reformu da bi ove razlike smanjio i da bi, u isto vreme, eliminišao iz Paraličnog pisma 18 prekomernih slovnih znakova. Karadžić i njegov naslednik Tvuro Daničić kao osnovu za književni jezik, opisan u *Pismanaici* i *Rječniku*, uzeli su štokavsko narječje ekavskog i ijekavskog govora. Stoga se, sem kada se na tome posebno ne insistira, kao srpskohrvatski jezik shvata štokavsko narječje ekavskog i ijekavskog govora, a od njih ćemo se u ovom radu baviti samo ekavskom.

1. Osobni ili srpskohrvatski akcenti

U istoimnim i јужним slovenskim jezicima je dobro očuvan slobodan akcentat koji je postojao još u praslavenskom jeziku, za razliku od većine zapadnoslovenskih jezika u kojima se akcentat uglavnom ustalio na određenoj slogu. Srpskohrvatski jezik ima slobodan akcentat, pa je na osnovu samog oblika reči nemoguće utvrditi njegovo tačno mesto. U to, u srpskohrvatskom postoji i opozicija u dužini vokala, kako u akcentovanim tako i u neakcentovanim pozicijama, pri čemu akcentovani slog može imati uzlaznu ili silaznu tonsku vrednost. Za obeležavanje se koriste sledeći simboli:

naglašeni slog –	dugozvučan:	˘
	kratkozvučan:	˙
	dugosilazni:	˘˘
	kratkosilazni:	˙˙
slog nakon akcentovanog –	dug:	˘˘
	kratak:	˙˙
slog pre naglašenog –	kratak:	˙˙

Nađale Vu, sem kada je to neophodno, postavljati znak ˘ za nenaglašen kratak slog.

U fonologiji se obično polazilo od toga da se tonske promene ostvaruju samo u naglašenom slogu, ali to nije tačno. Prema onom što je dokazano u Lexiste (Lexiste 1961) i Lexiste i Ivšić (Lexiste, Ivšić 1963) uz pomoć eksperimentalne fonetske metode, akcentat reči u srpskohrvatskom jeziku određuje tonskim kretanjem u slogu koji mu sledi. Slog sa uzlaznim akcentom ima visoku tonsku vrednost, dok ovaj koji mu sledi obavezno počinje sa istog mesta i ima gotovo isti intenzitet kao i prethodni naglašeni slog. U slučaju

силaznog akcenta, akcentovanom slogu sledi slog relativno visoke tonске вредности, који се изговара крајње slabim intenzitetom. Naжалост, овај итудетно важан експериментални налаз је остао незамeжен јер већина уџбеника и даље прати традиционално објашњење.

Kолико је ерсноокрватски акцент 'слободан' постаје јасно ако се погледају следећи примери, приказани по распореду падежне парадигме: Ијоминатив), Гентитив), Датив), Адхулатив), Ијнструментал), Локатив), Вјолатив). Ијоставили смо неправилне облике ГДЛН мн(ожине) (в. 3.1.24).

јд.	гајс	гајса	гајсу	гајс	гајсом	гајсу	гајс
мн.	гајсова	гајсић	гајсовима	гајсове	гајсовима	гајсовима	гајсови

Занета, у оквиру ове једне парадигме на наглашеном slogу појављују се све четири тонске вредности, уз промену дужине slogа и премештање нагласка. Можемо замислити колико је тешко схватити ерсноокрватски акцент кад се он овако компликовано испољава.

2. Поједностављивање акцентационог приказивања

Шаро Хатори (Hatori 1981) још раније је покушао да се акцентски опис ерсноокрватског језика може поједноставити уз помоћ његове теорије о прозодемама. Он је успео да, тако што је високо акцентско језгро обележио са $\bar{}$, а ниско са $\acute{}$, и тако што је дуг slog схватио као две мере, звучни приказ из колоне А забележен као у колони В, из које је потом истаовио $\bar{}$, а уместо $\acute{}$ употреблио $\tilde{}$, добивши тако апстрактнији начин приказивања акцената у колони С (Hatori 1981: 162).

A	гајра	гајра	гајра	гајру	гајрџола	...
B	/гајра/	/гајра/	/гајра/	/гајру/	/гајрџола/	...
C	гајра̄	гајра̄	гајра̄	гајрӯ	гајрџола̄	...

Ипак, наизлазно на нека места у његовој дескрипцији која треба кориговати. Као један од примера навестићемо да он долази до закључка да високо акцентско језгро не долази „на проводијској речи након прећер slogа, а ниско акцентско језгро након дугог slogа“ (подвлачење наше) (Hatori 1981: 163), при чему поддучени део треба заменити са 'последњи slog'. Ове оманке потичу од чињенице да је он користно премали број примера, што не значи да је целокупна његова теза нетачна. Постоји, међутим, још боље решење од овога што га нуди Хаторијева метода.

Наић је у августу 1968. године на Токијском институту за лингвистичку одржао предавање у коме је рекао:

From the viewpoint of simplicity, it is more economical to describe the old system, and to add a rule at the end of the description, stating that the non-initial accent is materialized as a rise on the preceding syllable (Ivić 1973: 127).

На овом месту је неопходно да се у неколико речи осврнемо на историју српскохрватског акцента. Промена тонске вредности наглашеног слога, за коју се сматра да је изворно постојала у прасловенском језику, изгубила се у српскохрватском. Око 15. века се у штокавском наречју догодило регуларно померање акцента: новоакцентовани slogovi добили су узлазне акценте, док је, с друге стране, померање акцента било немогуће тамо где се он изворно налазио на првом слогу, што је, као алтернатива феномену померања акцента, резултирало силазним акцентима. На овај начин је дошло до ограничења у савременој штокавштини које је дало силазне акценте само на првом (или једином) слогу, а узлазне на свим сем на последњем. Правила за генерисање акцента у савременом српскохрватском језику добијена на основу одговарајућег акцентског описа пре повлачења акцента, као што ћемо надале видети, јесте ипак веома добра идеја уз помоћ које се акцентски запис значајно поједностављује.

Аутор се са овом методом упознао преко Наића, али је врло вероватно да се њеним творцем може сматрати Пол Гард (Garde 1966):

Nous proposerons un autre procédé pour réduire à l'unité les notions d'intonation et de place de l'accent d'une façon qui simplifie l'exposé des problèmes de morphologie. Ce procédé est familier aux historiens de la langue (= le serbo-croate -T.K.), mais nous espérons montrer que son emploi est légitime aussi en synchronie et qu'il tient compte du fonctionnement vivant de la langue actuelle (Garde 1966: 156).

Из његових правила следе наредна два (Garde 1966: 157):

- (1) нагласак на почетку речи појављује се као силазни акценат на датом слогу;
- (2) нагласак који није на почетку речи појављује се као узлазни у односу на онај који му директно претходи.

Ако (X) стоји за факултативне слоге, а (') (ради разликовања знаћемо га иктус) стоји испред слоговог језгра које је наглашено, добијамо следећи запис:

$$\begin{aligned} (1-1) / \tilde{X} \dots / &= \tilde{X} & (1-2) / \tilde{X} \dots / &= \tilde{X} \dots \\ (2-1) / \dots \tilde{X} X \dots / &= \dots \tilde{X} X \dots & (2-2) / \dots \tilde{X} X \dots / &= \dots \tilde{X} X \end{aligned}$$

Ako ovaj metod primenimo na razliku Хаторијев запис, добијамо испис под D.

A	nlpa	nlpa	nlpa	nlpy	narǝbʰola	...
D	n'pɑrɑ	n'pɑrɑ	n'pɑrɑ	n'pɑr'y	narǝbʰola	...

Jasno je da ovaj Гардов и Нишџев метод превазилази Хаторијев. На првом месту, без увођења концепта маркираности (+/-), користећи се само једним симболом могуће је забележити исто што и са четири ознаке уобичајене за српскохрватски акценат. Друго, промену тонске вредности можемо повезати са померањем актуса, па ће стога образац који ћемо изложити у следећем поглављу бити оптималнији. Треће, као резултат тога добиће се запис реконструисане форме праистованског наречеја, за који се може очекивати да би био исти као и запис акцента у чакавском наречеју.

Гард је 1966. предложио ову методу, недugo након што је Хале објавио *The Sound Pattern of Russian* (1959), а да притом генеративна фонологија још није ни била основана. Гардова начела, која су у овом периоду заслуживала методологију генеративне фонологије, не само да заслужују да буду високо цењена већ не бисмо претерали ни када бисмо рекли да превазилазе своје доба. Нажалост, колико нам је познато, није било покушаја да се генеративна фонологија српскохрватског језика заснује на бази ове изузетно плодотворне теорије. Стога смо, и поред сопствених скромних могућности, после више од 20 година од његовог рада добили подсетак да прерађемо овај чланак.

3. Генеративна (присвој) фонологија именница српскохрватског језика

Кoliko ми је познато, најпре је Армин Пашић (1881) покушао да српскохрватске акценте опише и уреди, тада је одредио 285 типова именница. Ђуро Даничић је (1925) у свом акценатском систему забележио 227 типова именница, што је, још увек, превише компликовано. Јосип Матешић је (1970) нагто допринео савременом разрешењу његовог описа, али и он предлаже преко 72 именнице за главне акценатске типове.

У наставку рада следи покушај смањења типова именничких деklinација које укључују пролазијске карактеристике наведене уз помоћ Гардовог фонолошког записа. Главне примере ограничићемо на речи које је Матешић (1970) употребљавао као репрезентативне за дату парадигму, а у случајевима да постоје одступања од облика код Мортон Бенсона (1981), то ћемо напоре до навести. У вези са избором наставака за облик и гласовним алтернацијам,

zbog простornog ograničenja, zadržaćemo se na grubim crtama i kao glavni problem tretiraćemo samo produktivne karakteristike. Bilo bi idealno kada bi ovo bio sistem u коме bi jedan fonološki zapis osnove reči odgovarao celoj paradigmati, iz koje se sve produktivne promene mogu razrešiti pravilima, ali u slučajevima gde je to nemoguće, zabeležićemo nekoliko produktivnih osnova reči. Imenичke paradigme su date po redosledu N(ominativ), G(enitiv), D(ativ), A(kuzativ), I(nstrumental), L(okativ). Zbog jedinstvenosti opisa, N(okativ) ће biti obrađena posebno u 3.4.

3.1. Именце мушког рода

3.1.1. Акцентска парадигма 1

ја.	кѡн.	кѡна	кѡну	кѡна	кѡнѡм	кѡну
мн.	кѡна	кѡнѡ	кѡнама	кѡна	кѡнама	кѡнама

Видимо да, сем у $N_{\text{ж}}$, /кѡн-/ и $\Gamma_{\text{мн}}$, /кѡнѡ/, основа речи је /кѡн-?, а можемо видети да се само у $N_{\text{ж}}$, истус померно на претходни слог. Стога, уколико представимо $N_{\text{ж}}$, са \emptyset , као ознаком за наставак за облике, /кѡнѡ?, можемо добити до следећег правила:

$_L X \emptyset / _ > _L X /$ (правило 1)

$N_{\text{ж}}$ /кѡнѡ/ \xrightarrow{D} /кѡнѡ/ = кѡн (D показује да је примењено правило број 1)

У ерскохрватском књижевном језику $\Gamma_{\text{мн}}$, се увек завршава на \bar{a} , \bar{a} или \bar{y} , а слог испред наставка \bar{a} је обавезно дуг. Ово ће бити правило број 2. На овај начин се и за $\Gamma_{\text{мн}}$, кѡнѡ такође може сматрати да садржи основу /кѡн-?.

$\Gamma_{\text{мн}}$ /кѡнѡ/ \xrightarrow{D} /кѡнѡ/ = кѡна

На основу изложеног, чланове date парадигме можемо сматрати реализацијом фонолошког записа речи с оснoвом /кѡн-?.

3.1.2. Акцентска парадигма 2

ја.	двѡр	двѡра	двѡру	двѡр	двѡром	двѡру
мн.1	двѡри	двѡрѡ	двѡрѡма	двѡре	двѡрѡма	двѡрѡма
мн.2	двѡромѡ	двѡрѡнѡ	двѡромѡма	двѡромѡ	двѡромѡма	двѡромѡма

У овој парадигми постоје множина 1, са суфиксом -ов-, и множина 2, без датог суфикса, али се приликом дати уобичајено користити. Применом правила број 1 и број 2 можемо видети да сви чланови садрже /двѡр-?.

N_{20} /dʌɔ̃r/Ø/	$>^0$ /dʌɔ̃r/	= dʌɔ̃r
Γ_{20} /dʌɔ̃r/a/		= dʌɔ̃ra
$\Gamma_{20.1}$ /dʌɔ̃r/a/		= dʌɔ̃ra
$\Gamma_{20.2}$ /dʌɔ̃r/oa/	$>^0$ /dʌɔ̃r/oa/	= dʌɔ̃roa

3.1.3. Акцентска парадигма 3

1a.	košica	košica	košicu	košica	košicama	košicu
1b.	košičica	košičica	košičicu	košičica	košičicama	košičicu

Изглед N_{20} , на први поглед је јасно да фонолошки затне речи са осномом /košič-/ одговара свим члановима парадигме. N_{20} се такође може идентификовати употребом правила број 1:

N_{20} /košič/Ø/	$>^0$ /košič/	= košič
--------------------	---------------	---------

3.1.4. Акцентска парадигма 4

1a.	mađ	mađa	mađu	mađa	mađima	mađu	N_{21} mađ
1b.1	mađra	mađra	mađra	mađra	mađrima	mađra	

Као N_{20} се уобичајено користи mađ. Алтоморфне облике множине последици 3.1.31.

3.1.4.1. Можемо рећи да основа /mađ-/ одговара свим облицима речи сем за $N_{21.2}$. Γ_{20} једноставно се може извести из исте основе уз помоћ правила број 2:

Γ_{20} /mađ/	$>^0$ /mađ/	= mađ
---------------------	-------------	-------

3.1.4.2. Питање је, међутим, како добити продужен вокал у осномим речи у $N_{20.2}$. На основу разматрања осталих примера мислимо да би следеће објашњење било одговарајуће. Претпоставимо постојеће фонолошке јединице \mathcal{F}_1 која нема своју фонетску реализацију, а којом се у складу са фонетским окружењем продужава слоговно језгро које јој претходи. Када је / \mathcal{F}_1 / на крају отвореног слога, њена вредност је нула, а када је у затвореном слогу, она утиче на продужавање претходног слоговног језгра.

Ово ћемо уобичити на следећи начин, користећи V за слоговно језгро: /- $\mathcal{V}\mathcal{F}_1$ -/ $>$ /- \mathcal{V} -/ (затворени слог) или /- \mathcal{V} -/ (отворени слог) (правило број 3).

Ако основу речи посматрамо као $/m'a^{\#}j-/-$, аутоматски долазимо до следећих облика, сем у случају $H_{0,1}$:

$H_{0,1} /m'a^{\#}j/$	$>^{\circ} /m'aj/$	= $m'aj$
$\Gamma_{0,1} /m'a^{\#}ja/$	$> /m'aja/$	= $m'aja$
$\Gamma_{0,2} /m'a^{\#}ja/$	$> /m'aja/$	$>^{\circ} /m'aja/$ = $m'aja$

На основу изведеног је јасно да се m у $H_{0,1}$ и у $H_{0,2}$, као и у осталим члановима парадигме, реализује $/m'a^{\#}j-/-$.

3.1.5. Акцентска парадигма 5

1.2.	аџа	аџа	аџу	аџа	аџама	аџу
мн.1	аџа	аџај	аџама	аџа	аџама	аџама
мн.2	аџама	аџајај	аџамама	аџама	аџамама	аџамама

Из употребе већ излази мн.1, док је мн.2 уобичајено. У НДИЛ_{0,1} x на крају основе замењено је са e , што је резултат друге палатализације која се у савременом српскохрватском језику може дефинисати овако: ако основи у НДИЛ_{0,1} следи суфикс или наставак за облик $-a$, тада z , e и x на крају основе прелазе у z , e и e .¹

Ако прихватимо да основа сардњи $/zj-$, сви чланови ове парадигме могу се аутоматски извести из $/ap^{\#}x-/-$:

$H_{0,1} /ap^{\#}x^{\#}j/$	$>^{\circ} /ap^{\#}j/$	$>^{\circ} /ap^{\#}j/$	= $ap^{\#}j$
$\Gamma_{0,1} /ap^{\#}x^{\#}ja/$	$> /ap^{\#}ja/$		= $ap^{\#}ja$
$H_{0,2} /ap^{\#}x^{\#}ja/$	$> /ap^{\#}ja/$	$> /ap^{\#}ja/$	= $ap^{\#}ja$
$\Gamma_{0,1,1} /ap^{\#}x^{\#}ja/$	$> /ap^{\#}ja/$	$>^{\circ} /ap^{\#}ja/$	= $ap^{\#}ja$
$\Gamma_{0,1,2} /ap^{\#}x^{\#}ja/$	$> /ap^{\#}ja/$	$> /ap^{\#}ja/$	= $ap^{\#}ja$

3.1.6. Акцентска парадигма 6

1.2.	јаџа	јаџа	јаџу	јаџа	јаџама	јаџу
мн.1	јаџа	јаџај	јаџама	јаџа	јаџама	јаџама
мн.2	јаџама	јаџајај	јаџамама	јаџама	јаџамама	јаџамама

3.1.6.1. Прво ћемо размотрати само јединицу и множину 1. Ако се не забележе производне карактеристике, основа за $H_{0,1}$ и $\Gamma_{0,1,1}$ је $/ja^{\#}j-$, а за остале облике $/ja^{\#}j-$ у ниту сугласника на крају речи a се појављује или нестаје.

¹ Иста замена се дешава и код именца женског рода у ДЛ_{0,1}.

Ova alternacija *a* и *o* je tzv. nepostoјano *a* и potичe od прасловенских фонема *ъ* и *o*, између којих се дијектација изгубила у српскохрватском језику. Ово непостојано *a* можемо систематизовати тако што ћемо на месту где се ово појављује увести другу хипотетичку фонему /*â*/ и поставити следеће правило:

/*â*/ > /a/ или /o/ (правило број 4).
/...C²CV.../ > /...CCV.../
/...C²C.../ > /...CaC.../
Γ_{ma} /...C²CV/ > /...CaCV/ (>^o /...C²CV/)

Затим треба скренути пажњу на то да се кратак вокал појављује у облицима са непостојаним *a*, у *H*_{2a} и Γ_{ma} добијеним применом правила број 4, док је у свим осталим облицима вокал дуг. Ово продужавање вокала у основи може се решити увођењем фонеме /*â*/. Тако се, сем за Γ_{ma}, дата парадигма може извести из основе /*ʃaâ*,*râ*,*u*-/ на следећи начин:

<i>H</i> _{2a} / <i>ʃaâ</i> , <i>râ</i> , <i>u</i> /	> ^a / <i>ʃaâ</i> , <i>raa</i> /	> ^o / <i>ʃaraa</i> /	= <i>ǰaraa</i>
Γ _{2a} / <i>ʃaâ</i> , <i>râ</i> , <i>u</i> /	> / <i>ʃaâ</i> , <i>raa</i> /	> / <i>ʃaraa</i> /	= <i>ǰaraa</i>
Γ _{ma} / <i>ʃaâ</i> , <i>râ</i> , <i>u</i> /	> / <i>ʃaâ</i> , <i>raa</i> /	> / <i>ʃaraa</i> /	> ^o / <i>ʃarâa</i> / = <i>ǰarâa</i>

Најлогичније је када се ова правила примене по датом редоследу:

3.1.6.2. Сада ћемо погледати мн.2 са суфиксом *-ov-*. У случају да се у облик *ʃovovine* убацује суфикс *-ov-*, када се основа у јединици завршава на меки консонант (или консонантску групу) *ǰ*, *љ*, *н*, *в*, *ђ*, *џ*, *џ*, *џ*, *џ*, *џ*, *џ*, *џ*, *џ*, *џ* или *ч*, суфикс *-ov-* замењује се са *-ov-*, а *u* испред *-ov-* прелази у *o*.

Уколико бисмо покушали да добијемо мн.2 из претходно изнесене основе /*ʃaâ*,*râ*,*u*-/ дошли бисмо до следеће контрадикторности:

	A	B	C	D	E
пр. Γ _{ma}	/ <i>ʃaâ</i> , <i>râ</i> , <i>u</i> -/	> / <i>ʃaâ</i> , <i>râ</i> , <i>u</i> -/	> ^o / <i>ʃarâ</i> , <i>u</i> -/	> ^o / <i>ʃarâ</i> , <i>u</i> -/	= * <i>ǰarâ</i> , <i>u</i> -/

На овај начин не може се стиги до правилног облика *ǰarâovine*. Ако поново прегледамо редослед у датој табели, видимо да се у корацима A, B и C не појављује противуречност, али да се у кораку D први пут појављује запис који не одговара реалном опусу. Грешка је у томе што /*â*/ уз помоћ правила број 3 продужава претходни слог.

Ако још једном погледамо дату парадигму, значајно пажње вредну чињеницу да је основа речи у свим облицима, сем у Γ_{ma}, сачињена од 2 морфе

(dug vokal tretiramo kao dve more), a samo u Γ_{m+1} osnova ima 3 more. Ako prihvatimo da se 3 more u Γ_{m+1} pojačuju kao posledica pravila broj 2 koje je primenjeno u poslednjem koraku, shvatamo da su do tada bile 2 more. Sходно tome postavljamo sledeću тезу за решавање овог проблема: чланови ове парадигме чувају основу речи са две more.

Ako kod Matešića (1970: 45) potražimo druge речи koje odgovaraju ovoj paradigmati, videћemo da su među taмо labelaženim rečima gotovo sve увек са 2 more, док су изузеци свега 2 властите именнице: *Пљвао* и *Свао* (H_{3a}). Међутим, обе ове именнице су изворно имале *l* уместо *o*, па је Γ_{3a} прве *Пљвао*, што је последица регуларне замене *o* са *l*, које се налази на крају слога, те постојање 3 more имамо само у основи H_{3a} . Стога можемо рећи да су речи које припадају овом типу парадигме све изворно чувале 2 more у основи.

Stoga ћemo за уобичајено чување more у основи направити нову хипотетичку фонему / \tilde{B} /:

$$\left. \begin{array}{l} / \tilde{B} \# / > / \tilde{B} / \text{ или } / \tilde{V} / \\ / \tilde{X} \# \tilde{X} _ / > / \tilde{X} \tilde{X} _ / \\ / \tilde{X} \# C _ / > / \tilde{X} C _ / \end{array} \right\} \text{ (у случају 2 more у основи)}$$

На основу изнесеног градимо основу / $\tilde{j}a\tilde{b}_2p\tilde{b}_2m$ / и уместо правила број 3 користимо правило број 5, те можемо регуларно извести све чланове горње парадигме, укључујући и мн.2:

H_m	/ $\tilde{j}a\tilde{b}_2p\tilde{b}_2m$ /	$>^{\circ}$	/ $\tilde{j}a\tilde{b}_2pam$ /	$>^{\circ}$	/ $\tilde{j}aram$ /	= $\tilde{j}aram$
Γ_m	/ $\tilde{j}a\tilde{b}_2p\tilde{b}_2ma$ /	$>$	/ $\tilde{j}a\tilde{b}_2pama$ /	$>$	/ $\tilde{j}arama$ /	= $\tilde{j}arama$
H_{m+1}	/ $\tilde{j}a\tilde{b}_2p\tilde{b}_2ma$ /	$>$	/ $\tilde{j}a\tilde{b}_2pam$ /	$>$	/ $\tilde{j}aram$ /	= $\tilde{j}aram$
H_{m+2}	/ $\tilde{j}a\tilde{b}_2p\tilde{b}_2mam$ /	$>$	/ $\tilde{j}a\tilde{b}_2p\tilde{b}_2mam$ /	$>$	/ $\tilde{j}aramam$ /	= $\tilde{j}aramam$
Γ_{m+1}	/ $\tilde{j}a\tilde{b}_2p\tilde{b}_2ma$ /	$>$	/ $\tilde{j}a\tilde{b}_2pam$ /	$>$	/ $\tilde{j}aram$ /	= $\tilde{j}aram$
Γ_{m+2}	/ $\tilde{j}a\tilde{b}_2p\tilde{b}_2mam$ /	$>$	/ $\tilde{j}a\tilde{b}_2p\tilde{b}_2mam$ /	$>$	/ $\tilde{j}aramam$ /	= $\tilde{j}aramam$

3.1.7. Акцентска парадигма 7

јд.	лбввц	лбввц	лбввцу	лбввц	лбвввц	лбввву	
мн.	лбввци	лбввци	лбввцима	лбввце	лбввцима	лбввцима	Γ_{m+2} : лбввци

Употребом / \tilde{B} / (или / \tilde{V} /) и / \tilde{B} _/ основа се може представити са / $\tilde{lo}\tilde{b}_2\tilde{b}_2m$ /, али је проблем положај актуса. Најлогичније је закључити да се актус у облицима множине као маркираним, актус у Γ_{m+2} , померио на први слог. Тако

dobijamo sledeće selektivno pravilo: istus se pomera na prvi slog (pravilo ②).⁴

Ako je osnova / $\text{ko}\theta_1\text{n}\theta_2\text{u}$ -/, upotrebom pravila ②, regularno se dobijaju svi oblici množine imenke $\Gamma_{\text{m.2}}$. Ovo ćemo označiti: / $\text{ko}\theta_1\text{n}\theta_2\text{u}$ -/ $A_{\text{m.2}}$

N_{pl} / $\text{ko}\theta_1\text{n}\theta_2\text{u}$ /Ø/	$>^{\text{pl}}$ / $\text{ko}\theta_1\text{n}\theta_2\text{u}$ /Ø/	$>^{\text{pl}}$ / $\text{kon}\theta_2\text{u}$ /Ø/	$>^{\text{pl}}$ / $\text{kon}'\theta_2\text{u}$ /	= <i>kon'θ₂u</i>
Γ_{pl} / $\text{ko}\theta_1\text{n}\theta_2\text{u}$ /a/	$>$ / $\text{ko}\theta_1\text{n}\theta_2\text{u}$ /a/	$>$ / $\text{kon}\theta_2\text{u}$ /a/		= <i>kon'θ₂u</i>
$N_{\text{m.2}}$ / $\text{ko}\theta_1\text{n}\theta_2\text{u}$ /a/	$>$ / $\text{ko}\theta_1\text{n}\theta_2\text{u}$ /a/	$>$ / $\text{kon}\theta_2\text{u}$ /a/	$>^{\text{pl}}$ / $\text{kon}'\theta_2\text{u}$ /a/	= <i>kon'θ₂u</i>
$\Gamma_{\text{m.2}}$ / $\text{ko}\theta_1\text{n}\theta_2\text{u}$ /a/	$>$ / $\text{ko}\theta_1\text{n}\theta_2\text{u}$ /a/	$>$ / $\text{kon}\theta_2\text{u}$ /a/	$>^{\text{pl}}$ / $\text{kon}'\theta_2\text{u}$ /a/	= <i>kon'θ₂u</i>
$\Gamma_{\text{m.2}}$ / $\text{ko}\theta_1\text{n}\theta_2\text{u}$ /a/	$>$ / $\text{ko}\theta_1\text{n}\theta_2\text{u}$ /a/	$>$ / $\text{kon}\theta_2\text{u}$ /a/	$>$ / $\text{kon}'\theta_2\text{u}$ /a/	= <i>kon'θ₂u</i>

3.1.8. Akuzativska paradigma 8

Jd.	šrak	šrak	šrak	šrak	šrakom	šraku	N _{pl.2} šrak
m.1	šrak	šrak	šrakom	šrak	šrakom	šrakom	
m.2	šrakom	šrak	šrakom	šrak	šrakom	šrakom	

Za množinu je uobičajeniji oblik m.2, a za $N_{\text{pl.2}}$ se često koristi $N_{\text{pl.2}}$ oblik *šrak*.

3.1.8.1. Sem za $N_{\text{pl.2}}$ i $\Gamma_{\text{m.2}}$ ostali oblici se izvedu iz / $\text{ko}\theta_1\text{r}\theta_2\text{u}$ -/:

N_{pl} / $\text{ko}\theta_1\text{r}\theta_2\text{u}$ /Ø/	$>^{\text{pl}}$ / $\text{ko}\theta_1\text{rak}$ /Ø/	$>^{\text{pl}}$ / korak /Ø/	$>^{\text{pl}}$ / $\text{kor}'\text{u}$ /	$>$ / $\text{kor}'\text{u}$ /	= <i>šrak</i>
Γ_{pl} / $\text{ko}\theta_1\text{r}\theta_2\text{u}$ /a/	$>$ / $\text{ko}\theta_1\text{rak}$ -a/	$>$ / $\text{kor}'\text{u}$ /a/			= <i>šrak</i>
$N_{\text{m.2}}$ / $\text{ko}\theta_1\text{r}\theta_2\text{u}$ /a/	$>$ / $\text{ko}\theta_1\text{rak}$ -a/	$>$ / $\text{kor}'\text{u}$ /a/			= <i>šrak</i>
$\Gamma_{\text{m.2}}$ / $\text{ko}\theta_1\text{r}\theta_2\text{u}$ /a/	$>$ / $\text{ko}\theta_1\text{rak}$ -a/	$>$ / $\text{kor}'\text{u}$ /a/	$>^{\text{pl}}$ / $\text{kor}'\text{u}$ /a/		= <i>šrak</i>
$N_{\text{m.2}}$ / $\text{ko}\theta_1\text{r}\theta_2\text{u}$ /om/	$>$ / $\text{ko}\theta_1\text{rak}$ -om/	$>$ / $\text{kor}'\text{u}$ /om/			= <i>šrakom</i>

U $N_{\text{pl.2}}$ se, kao što smo spomenuli u 3.1.6.2, krajeve *l* zamenjuje sa *o*. Primetimo li pravilo ② na $\Gamma_{\text{m.2}}$ dobijamo očekivan rezultat:

$$\Gamma_{\text{m.2}} / \text{ko}\theta_1\text{r}\theta_2\text{u} / \text{a} / > / \text{ko}\theta_1\text{rok} / \text{a} / >^{\text{pl}} / \text{kor}'\text{u} / \text{a} / >^{\text{pl}} / \text{kor}'\text{u} / \text{a} / = \text{šrok}$$

3.1.8.2. Alomorfni oblik $N_{\text{pl.2}}$ *šrak* smatra se očiglednim proizvodom analogije sa drugim oblicima jednake zbog velike frekvencije upotrebe. Ovdje ćemo pokušati da utvrdimo naziv generisanje i ovog oblika.

U paradigmi sa $N_{\text{pl.2}}$ osnova речи u jd. i u m.1 je / $\theta_1\text{r}\theta_2\text{u}$ -/, a u m.2 je / $\text{kor}'\text{u}$ -/, ali bismo, ukoliko je moguće, želeli da dobijemo jedinstvenu osnovu za sve oblike. Ako obratimo pažnju na to da usled uba-

⁴ Osnove za selektivna pravila su latinizovana slova.

циjanja суфикса *-ov-* на крају основе у мн.2 долази до скраћења првог слога, можемо овај проблем решити увођењем четврте хипотетичке фонеме $/\beta_4/$ на следећи начин. Представимо основу $/\alpha(\beta_4)r\beta_2l(\alpha v)-/$. Ако се у мн.2 налази *-ov-*, $/\beta_4/$ се губи, а када се *-ov-* не одабира, обавезно је присуство $/\beta_4/$, којом се продужава претходни слог.

$$\alpha(\beta_4)r\beta_2l(\alpha v)- = \begin{cases} / \alpha \beta_4 r \beta_2 l - / > / \beta_4 r \beta_2 l - / & (\text{сем за мн.2}) \\ / \alpha r \beta_2 l \alpha v - / > / \alpha r \alpha v - / & (\text{мн.2}) \end{cases}$$

На овај начин се могу добити сви облици сем $N_{2,1}$:

$N_{2,1}$	$/ \alpha \beta_4 r \beta_2 l \alpha /$	$>$	$/ \beta r \beta_2 l \alpha /$	$>^{\text{D}}$	$/ \beta r \alpha l \alpha /$	$>^{\text{B}}$	$/ \beta r \alpha l /$	$>$	$/ \beta r \alpha /$	=	ѡрѡ
$\Gamma_{2,1}$	$/ \alpha \beta_4 r \beta_2 l \alpha /$	$>$	$/ \beta r \beta_2 l \alpha /$	$>$	$/ \beta r \alpha l \alpha /$					=	ѡрѡ
$N_{2,1,1}$	$/ \alpha \beta_4 r \beta_2 l \alpha /$	$>$	$/ \beta r \beta_2 l \alpha /$	$>$	$/ \beta r \alpha l \alpha /$					=	ѡрѡ
$\Gamma_{2,1,1}$	$/ \alpha \beta_4 r \beta_2 l \alpha /$	$>$	$/ \beta r \beta_2 l \alpha /$	$>$	$/ \beta r \alpha l \alpha /$	$>^{\text{D}}$	$/ \beta r \alpha l \alpha /$			=	*ѡрѡѡ > ѡрѡѡ
$N_{2,1,2}$	$/ \alpha r \beta_2 l \alpha v /$		$>$	$/ \alpha r \alpha v /$						=	ѡрѡѡ
$\Gamma_{2,1,2}$	$/ \alpha r \beta_2 l \alpha v /$		$>$	$/ \alpha r \alpha v /$	$>^{\text{D}}$	$/ \alpha r \alpha v \alpha /$	$>^{\text{B}}$	$/ \alpha r \alpha v \alpha /$		=	ѡрѡѡѡ

У $\Gamma_{2,1,1}$ се генерише *ѡрѡѡѡ, али услед неутрализације овозвучаје и између дугих и кратких вокала у слогу који претходи наглашеном, може се стигћи до постојећег облика ѡрѡѡ.

На основу изнесеног добија се да парадигма са старим $N_{2,1}$ ѡрѡ јесте реализација основе $/\alpha\beta_4r\beta_2l-$, а парадигма са новим $N_{2,1}$ ѡрѡѡ представља реализацију основе $/\alpha(\beta_4)r\beta_2l(\alpha v)-/$.

3.1.9. Акцентска парадигма 9

п.	лѡвѡ	лѡвѡ	лѡвѡ	лѡвѡ	лѡвѡ	лѡвѡ	
мн.	лѡвѡ	лѡвѡѡ	лѡвѡѡѡ	лѡвѡ	лѡвѡѡѡ	лѡвѡѡѡ	$\Gamma_{2,1}$; лѡвѡѡѡ

Из основе $/\alpha\beta_4r\beta_2l-$ могу се добити сви облици. За $\Gamma_{2,1}$ се примењује правило @.

$N_{2,1}$	$/ \alpha \beta_4 r \beta_2 l /$	$>^{\text{D}}$	$/ \alpha \beta_4 r \alpha l /$	$>^{\text{D}}$	$/ \alpha v \alpha l /$	$>^{\text{D}}$	$/ \alpha \alpha \alpha l /$			=	лѡвѡѡ
$\Gamma_{2,1}$	$/ \alpha \beta_4 r \beta_2 l /$	$>$	$/ \alpha \beta_4 r \alpha l /$	$>$	$/ \alpha \alpha \alpha l /$					=	лѡвѡѡ
$N_{2,1,1}$	$/ \alpha \beta_4 r \beta_2 l /$	$>$	$/ \alpha \beta_4 r \alpha l /$	$>$	$/ \alpha \alpha \alpha l /$					=	лѡвѡѡ
$\Gamma_{2,1,1}$	$/ \alpha \beta_4 r \beta_2 l /$	$>$	$/ \alpha \beta_4 r \alpha l /$	$>$	$/ \alpha v \alpha l /$	$>^{\text{D}}$	$/ \alpha \alpha \alpha l /$			=	лѡвѡѡѡ
$\Gamma_{2,1,2}$	$/ \alpha \beta_4 r \beta_2 l /$	$>$	$/ \alpha \beta_4 r \alpha l /$	$>$	$/ \alpha v \alpha l /$	$>$	$/ \alpha \alpha \alpha l /$	$>^{\text{B}}$	$/ \alpha \alpha \alpha l \alpha /$	=	лѡвѡѡѡѡ

3.1.10. Акцентна парадигма 10

1a.	сво̀вца	сво̀вца	сво̀вцу	сво̀вца	сво̀вца	сво̀вцу	$N_{10,2}$ сво̀вца
1a.	сво̀вца	сво̀вца	сво̀вца	сво̀вца	сво̀вца	сво̀вца	

Код облика $N_{10,2}$ постоји колебање *сво̀вца* – *сво̀вца*, али како се при облик појављује и код речи страног порекла, као што је *Амриканца*, можемо га сматрати продуктивнијим.

3.1.10.1. Изглед $N_{10,2}$ цела парадигма се може добити из $/сво̀вџ_2д/$:

$N_{10,2} /сво̀вџ_2д(џ)/$	$>^D /сво̀вца(џ)/$	$>^D /сво̀вца/$	= <i>сво̀вца</i>
$\Gamma_{10} /сво̀вџ_2д(а)/$	$> /сво̀вца(а)/$		= <i>сво̀вца</i>

За Γ_{10} мора се успоставити правило о повлачењу гласа, супротно правлу (8):

$L...XX/ > L...XX/$ (селективно правило (8))

$\Gamma_{10} /сво̀вџ_2д(џ)/$	$> /сво̀вца(џ)/$	$>^D /сво̀вца(џ)/$	$>^D /сво̀вца(џ)/$	= <i>сво̀вца</i>
------------------------------	------------------	--------------------	--------------------	------------------

3.1.10.2. За парадигму са $N_{10,2}$ мора се користити основа $/сво̀вџ_2д_2д/$. Ипак, да би се сачувале три мора у основи, $/џ_2/$ мора да проузди претходни слог, или да нестане.

$N_{10,2} /сво̀вџ_2д_2д(џ)/$	$>^D /сво̀вџ_2д(џ)/$	$>^D /сво̀вца(џ)/$	$>^D /сво̀вца/$	= <i>сво̀вца</i>
$\Gamma_{10} /сво̀вџ_2д_2д(а)/$	$> /сво̀вџ_2д(а)/$	$> /сво̀вца(а)/$		= <i>сво̀вца</i>

Оде је проблем објашњење продужења трећег слога од краја (*anterosyllabic*) које се дешава у Γ_{10} . Да би се објаснило скраћење претпоследњег слога (*retrosyllabic*) у $N_{10,2}$, претпоставили смо постојање $/џ_2/$, али ако се у Γ_{10} скрати трећи слог од краја, ствара се потреба за успостављањем новог правила за продужавање овог слога. Селективно правило за продужавање трећег слога од краја речи називаћемо правило (9). Ипак, ово правило се користи само за овај тип парадигме.

$\Gamma_{10} /сво̀вџ_2д_2д(џ)/$	$>^D /сво̀вџ_2д(џ)/$	$>^D /сво̀вца(џ)/$	$>^D /сво̀вца(џ)/$	$>^D /сво̀вца(џ)/$	$>^D /сво̀вца(џ)/$	= <i>сво̀вца</i>
---------------------------------	----------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	------------------

3.1.11. Акцентна парадигма 11

1a.1	чџвџ	чџвџ	чџвџу	чџвџ	чџвџџџ	чџвџу
1a.2	чџвџ	чџвџ	чџвџу	чџвџ	чџвџџџ	чџвџу

Углавном се користе облици јд.2. Основа јд.2 јесте /човек-?/:

$N_{jд.2}$ /човек'В/	$>^{\text{В}}$ /човек'/	= ч'овек
$\Gamma_{jд.2}$ /човек'а/		= ч'овѣка

Од основе /човек-/ можемо добити $N_{jд.2}$ и $\Gamma_{jд.2}$:

$N_{jд.2}$ /човек'/	= ч'овек
$\Gamma_{jд.2}$ /човек'а/	= ч'овѣка

Потребно је претпоставити померање акцуса уназад (тј. повлачење) у $N_{jд.2}$:

$N_{jд.2}$ /човек'/	$>^{\text{В}}$ /ч'овек'/	= ч'овек
$N_{jд.2}$ /човек'В/	$>^{\text{В}}$ /ч'овек'/	= ч'овек

3.1.12. Акцентска парадигма 12

јд.	лѣд	лѣда	лѣду	лѣдѣ	лѣдом	лѣду
мн.1	лѣди	лѣдѣ	лѣдѣма	лѣде	лѣдѣма	лѣдѣма
мн.2	лѣдомѣ	лѣдѣѣ	лѣдѣмаѣ	лѣдомѣ	лѣдомѣма	лѣдомѣма

Облик мн.2 са суфиксом -ом- уобичајено се користи. Основа је /лѣд-/:

$N_{jд.}$ /л'ед/		= л'ед
$\Gamma_{jд.}$ /л'еда/		= л'еда
$N_{мн.1}$ /л'еди/		= л'еди
$\Gamma_{мн.1}$ /л'едѣ/	$>^{\text{В}}$ /л'едѣ/	= л'едѣ
$N_{мн.2}$ /л'едѣма/		= л'едѣма
$\Gamma_{мн.2}$ /л'едѣмаѣ/	$>$ /л'едѣмаѣ/	= л'едѣмаѣ

3.1.13. Акцентска парадигма 13

јд.	свѣдѣк	свѣдѣка	свѣдѣку	свѣдѣци	свѣдѣком	свѣдѣку
мн.	свѣдѣци	свѣдѣциѣ	свѣдѣцима	свѣдѣци	свѣдѣцима	свѣдѣцима

О замени к/ѣ која се одвија у $N_{jд.}$ видети 3.1.5. Основа је /свѣдѣк-/:

$N_{jд.}$ /свѣдѣк'В/	$>^{\text{В}}$ /свѣдѣ'ок'/	= свѣдѣк
$\Gamma_{jд.}$ /свѣдѣк'а/		= свѣдѣка
$N_{мн.}$ /свѣдѣк'и/	$>$ /свѣдѣк'и/	= свѣдѣци
$\Gamma_{мн.}$ /свѣдѣк'иѣ/	$>^{\text{В}}$ /свѣдѣ'циѣ/	= свѣдѣциѣ

3.1.14. Акцентска парадигма 14

1a.	нѣтъѣ	нѣтъѣа	нѣтъѣу	нѣтъѣѣ	нѣтъѣѣом	нѣтъѣу
им.	нѣтъѣѣ	нѣтъѣѣѣ	нѣтъѣѣѣѣ	нѣтъѣѣѣ	нѣтъѣѣѣѣѣ	нѣтъѣѣѣѣѣѣ

Основа је /нѣтъѣ₁р-?/.

N_{im} /нѣтъѣ ₁ р'Ѣ/	> ² /нѣтъѣ ₁ р'Ѣ/	> ² /нѣтъѣ ₁ р'ѣ/	= нѣтъѣѣ
Γ_{im} /нѣтъѣ ₁ р'ѣ/	> /нѣтъѣ ₁ р'ѣ/		= нѣтъѣѣѣ
Γ_{im} /нѣтъѣ ₁ р'ѣ/	> /нѣтъѣ ₁ р'ѣ/	> ² /нѣтъѣ ₁ р'ѣ/	= нѣтъѣѣѣѣ

3.1.15. Акцентска парадигма 15

1a.	нѣс	нѣсѣ	нѣсѣ	нѣсѣ	нѣсѣѣ	нѣсѣ
им.	нѣсѣѣ	нѣсѣѣѣ	нѣсѣѣѣѣ	нѣсѣѣѣ	нѣсѣѣѣѣѣ	нѣсѣѣѣѣѣѣ

Основа је /нѣс₂р-?/.

N_{im} /нѣс ₂ р'Ѣ/	> ² /нѣс ₂ р'Ѣ/	> ² /нѣс ₂ р'ѣ/	= нѣсѣ
Γ_{im} /нѣс ₂ р'ѣ/	> /нѣс ₂ р'ѣ/		= нѣсѣѣ
Γ_{im} /нѣс ₂ р'ѣ/	> /нѣс ₂ р'ѣ/	> ² /нѣс ₂ р'ѣ/	= нѣсѣѣѣ

3.1.16. Акцентска парадигма 16

1a.	дрѣг	дрѣга	дрѣгу	дрѣга	дрѣгом	дрѣгу
им.1	дрѣгом	дрѣгѣ	дрѣгѣѣ	дрѣгѣ	дрѣгѣѣѣ	дрѣгѣѣѣ
им.2	дрѣгомѣ	дрѣгѣѣѣ	дрѣгомѣѣ	дрѣгомѣ	дрѣгомѣѣѣ	дрѣгомѣѣѣѣ

За множину се обично користи облик им.2. Основа је /дрѣг₁г(ѣ)г(ѣ)г(ѣ)-/ (или пак /дрѣг(ѣ)г(ѣ)г(ѣ)-/). За замену ѣ/у у НДНЛ_{им.1} видети 3.1.5.

N_{im} /дрѣг ₁ г'ѣ/	> ² /дрѣг ₁ г'ѣ/	= дрѣгѣ	
Γ_{im} /дрѣг ₁ г'ѣ/	> /дрѣг ₁ г'ѣ/	= дрѣгѣѣ	
$N_{\text{im.1}}$ /дрѣг ₁ г'ѣг(ѣ)г(ѣ)г(ѣ)/	> /дрѣг ₁ г'ѣг(ѣ)г(ѣ)г(ѣ)/	= дрѣгом	
$N_{\text{im.2}}$ /дрѣг ₁ г'ѣгом/	> /дрѣг ₁ г'ѣгом/	= дрѣгомѣ	
$\Gamma_{\text{im.2}}$ /дрѣг ₁ г'ѣгом/	> /дрѣг ₁ г'ѣгом/	> ² /дрѣг ₁ г'ѣѣѣ/	= дрѣгѣѣѣѣ

Сматрамо да у $\Gamma_{\text{im.1}}$ долази до померања нуклеа из основе на наредни слог (први слог суфикса). Ово селективно правило означимо са $\textcircled{2}$.

$\Gamma_{\text{im.1}}$ /дрѣг ₁ г'ѣг(ѣ)г(ѣ)г(ѣ)/	> /дрѣг ₁ г'ѣг(ѣ)г(ѣ)г(ѣ)/	> ² /дрѣг ₁ г'ѣѣѣ/	= дрѣгѣѣѣ
--	---------------------------------------	--	-----------

3.1.17. Акцентска парадигма 17

ј.д.	јџен	јџена	јџену	јџени	јџенима	јџену
мн.	јџени	јџенӣ	јџенима	јџени	јџенима	јџенима

Основа је /јџен-/ , а у $\Gamma_{\text{мн}}$ примењујемо правило ⑧):

$N_{\text{ја}}$ /јџен-/			= јџен
$\Gamma_{\text{ја}}$ /јџенӣ-/			= јџени
$\Gamma_{\text{мн}}$ /јџенӣ-/	> ² /јџенӣ/	> ⁸ /јџенӣ/	= јџенӣ

3.1.18. Акцентска парадигма 18

ј.д.	пџӣј	пџоја	пџоју	пџӣј	пџојем	пџоју
мн.	пџоја	пџӣј̄	пџојема	пџоје	пџојема	пџојема

Основа је /пџӣј-/ , а у $\Gamma_{\text{мн}}$ примењује се правило ⑧):

$N_{\text{ја}}$ /пџӣј-/	> ² /пџӣј/			= пџӣј
$\Gamma_{\text{ја}}$ /пџӣј̄-/	> /пџӣј̄/			= пџоја
$\Gamma_{\text{мн}}$ /пџӣј̄-/	> /пџӣј̄/	> ² /пџӣј̄/	> ⁸ /пџӣј̄/	= пџӣј̄

3.1.19. Акцентска парадигма 19

ј.д.	прџац	прџаца	прџацу	прџаца	прџацам	прџацу	
мн.	прџаца	прџаца̄	прџацама	прџаца	прџацама	прџацама	$\Gamma_{\text{мн.2}}$ прџаца̄

Основа је /прџац-/ , а за $\Gamma_{\text{мн.2}}$ примењујемо правило ⑧).

$N_{\text{ја}}$ /прџац-/	> ² /прџац/	> ² /прџац/		= прџац
$\Gamma_{\text{ја}}$ /прџаца̄-/	> /прџаца̄/			= прџаца
$\Gamma_{\text{мн.1}}$ /прџаца̄-/	> /прџаца̄/	> ² /прџаца̄/		= прџаца̄
$\Gamma_{\text{мн.2}}$ /прџаца̄-/	> /прџаца̄/	> /прџаца̄/	> ⁸ /прџаца̄/	= прџаца̄

3.1.20. Акцентска парадигма 20

ј.д.	џица	џица	џицу	џица	џицам	џицу
мн.1	џица	џица̄	џицама	џица	џицама	џицама
мн.2	џицама	џица̄ма	џицамама	џицама	џицамама	џицамама

За множину се обично користе облици мн.2. У неки су суфиксом -ма- и џӣма, видети 3.1.6.2. Основа је /џица-/ , а *џӣма и *џӣмама сажимају се у џӣма, односно џӣмама.

$H_{20} / \text{čvr}^{\text{h}}\text{t}^{\text{h}}\text{č}/\text{č}$	$>^{\text{h}} / \text{čvr}^{\text{h}}\text{t}^{\text{h}}\text{č}/\text{č}$	$>^{\text{h}} / \text{čvr}^{\text{h}}\text{t}^{\text{h}}\text{č}/$				= čvr ^h t ^h č
$\Gamma_{20} / \text{čvr}^{\text{h}}\text{t}^{\text{h}}\text{č}/\text{a}$	$> / \text{čvr}^{\text{h}}\text{t}^{\text{h}}\text{č}/\text{a}$			$> / \text{čvr}^{\text{h}}\text{t}^{\text{h}}\text{č}/$		= čvr ^h t ^h č
$\Gamma_{20.1} / \text{čvr}^{\text{h}}\text{t}^{\text{h}}\text{č}/\text{š}$	$> / \text{čvr}^{\text{h}}\text{t}^{\text{h}}\text{č}/\text{š}$	$>^{\text{h}} / \text{čvr}^{\text{h}}\text{t}^{\text{h}}\text{č}/\text{š}$				= čvr ^h t ^h čš
$H_{20.2} / \text{čvr}^{\text{h}}\text{t}^{\text{h}}\text{č}/\text{sm}$	$> / \text{čvr}^{\text{h}}\text{t}^{\text{h}}\text{č}/\text{sm}$	$> / \text{čvr}^{\text{h}}\text{t}^{\text{h}}\text{č}/\text{sm}$	$> / \text{čvr}^{\text{h}}\text{t}^{\text{h}}\text{č}/\text{sm}$	$> / \text{čvr}^{\text{h}}\text{t}^{\text{h}}\text{č}/\text{sm}$		= čvr ^h t ^h čsm
$\Gamma_{20.2} / \text{čvr}^{\text{h}}\text{t}^{\text{h}}\text{č}/\text{čst}$	$> / \text{čvr}^{\text{h}}\text{t}^{\text{h}}\text{č}/\text{čst}$	$> / \text{čvr}^{\text{h}}\text{t}^{\text{h}}\text{č}/\text{čst}$	$>^{\text{h}} / \text{čvr}^{\text{h}}\text{t}^{\text{h}}\text{č}/\text{čst}$	$> / \text{čvr}^{\text{h}}\text{t}^{\text{h}}\text{č}/\text{čst}$	$> / \text{čvr}^{\text{h}}\text{t}^{\text{h}}\text{č}/\text{čst}$	= čvr ^h t ^h ččst

3.1.21. Akcentna paradigma 21

1a.	čvr ^h č	čvr ^h ča	čvr ^h čy	čvr ^h č	čvr ^h čsm	čvr ^h čy
1m.1	čvr ^h č	čvr ^h čst	čvr ^h čsm	čvr ^h č	čvr ^h čsm	čvr ^h čy
1m.2	čvr ^h čsm	čvr ^h čst	čvr ^h čsm	čvr ^h čsm	čvr ^h čsm	čvr ^h čsm

Osnova je /čvr^ht^hč-/, a u Γ_{20} se primenjuje pravilo ⑩. U vezi sa *č*š u H₂₀ i L_{20.1} videti 3.1.5.

$H_{20} / \text{čvr}^{\text{h}}\text{t}^{\text{h}}\text{č}/\text{č}$	$>^{\text{h}} / \text{čvr}^{\text{h}}\text{t}^{\text{h}}\text{č}/\text{č}$	$>^{\text{h}} / \text{čvr}^{\text{h}}\text{t}^{\text{h}}\text{č}/$				= čvr ^h č
$\Gamma_{20} / \text{čvr}^{\text{h}}\text{t}^{\text{h}}\text{č}/\text{a}$	$> / \text{čvr}^{\text{h}}\text{t}^{\text{h}}\text{č}/\text{a}$					= čvr ^h č
$\Gamma_{20.1} / \text{čvr}^{\text{h}}\text{t}^{\text{h}}\text{č}/\text{š}$	$> / \text{čvr}^{\text{h}}\text{t}^{\text{h}}\text{č}/\text{š}$	$>^{\text{h}} / \text{čvr}^{\text{h}}\text{t}^{\text{h}}\text{č}/\text{š}$	$>^{\text{h}} / \text{čvr}^{\text{h}}\text{t}^{\text{h}}\text{č}/\text{š}$			= čvr ^h čš
$\Gamma_{20.2} / \text{čvr}^{\text{h}}\text{t}^{\text{h}}\text{č}/\text{čst}$	$> / \text{čvr}^{\text{h}}\text{t}^{\text{h}}\text{č}/\text{čst}$	$> / \text{čvr}^{\text{h}}\text{t}^{\text{h}}\text{č}/\text{čst}$				= čvr ^h čst

3.1.22. Akcentna paradigma 22

1a.	tu ^h š	tu ^h ša	tu ^h šy	tu ^h š	tu ^h šsm	tu ^h šy
1m.	tu ^h š	tu ^h šst	tu ^h šsm	tu ^h š	tu ^h šsm	tu ^h šy

Osnova je /tu^hš-/, a u Γ_{20} primenjuje se pravilo ⑩.

$H_{20} / \text{tu}^{\text{h}}\text{š}/\text{č}$	$>^{\text{h}} / \text{tu}^{\text{h}}\text{š}/\text{č}$	$>^{\text{h}} / \text{tu}^{\text{h}}\text{š}/\text{sm}$				= tu ^h š
$\Gamma_{20} / \text{tu}^{\text{h}}\text{š}/\text{a}$	$> / \text{tu}^{\text{h}}\text{š}/\text{a}$					= tu ^h š
$\Gamma_{20.2} / \text{tu}^{\text{h}}\text{š}/\text{čst}$	$> / \text{tu}^{\text{h}}\text{š}/\text{čst}$	$>^{\text{h}} / \text{tu}^{\text{h}}\text{š}/\text{čst}$	$>^{\text{h}} / \text{tu}^{\text{h}}\text{š}/\text{čst}$			= tu ^h šst

3.1.23. Akcentna paradigma 23

1a.	rš	rša	ršy	rš	ršsm	ršy
1m.	ršsm	ršst	ršsm	ršsm	ršsm	ršsm

Osnova je /rš-/, a u L₂₀ se primenjuje pravilo ⑩:

$L_{20} / \text{rš}/\text{y}$		$>^{\text{h}} / \text{rš}/\text{y}$				= ršy
$\Gamma_{20} / \text{rš}/\text{čst}$	$>^{\text{h}} / \text{rš}/\text{čst}$					= ršst

3.1.24. Акцентна парадигма 24

ја.	гаџе	гаџа	гаџу	гаџе	гаџома	гаџу
мн.1	гаџома	гаџаџ	гаџомама	гаџома	гаџомама	гаџомама
мн.2	гаџома	гаџаџ	гаџомама	гаџома	гаџаџама	гаџаџама

За множину се обично користи облик мн.1. Основа је /га'џ₂(џ)е-/ (или пак /га'џ₂(џ)е(џ)е-/), а у Л₂ и ГДНЛ₂ се примењује правило ②.

N ₂ /га'џ ₂ е/	> ² /га'џе/		= гаџе	
L ₂ /га'џ ₂ у/	> /га'џу/	> ² /га'џу/	= гаџу	
N _{2m} /га'џ ₂ ома/	> /га'џома/		= гаџома	
Г _{2m1} /га'џ ₂ омаџ/	> /га'џомаџ/	> ² /га'џаџаџ/	= гаџаџаџ	
Г _{2m2} /га'џ ₂ омаџ/	> /га'џомаџ/	> /га'џаџаџ/	> /гаџаџаџ/	= гаџаџаџ

3.1.25. Акцентна парадигма 25

ја.	дџџр	дџџра	дџџру	дџџра	дџџром	дџџру	
мн.1	дџџра	дџџрџ	дџџрама	дџџра	дџџрама	дџџрама	Г _{2m1} дџџрџ
мн.2	дџџрома	дџџрџџ	дџџромама	дџџрома	дџџромама	дџџромама	Г _{2m1} дџџрџџ

Сви облици могу се генерисати из /д'џеџ₂р-/ . За Г_{2m1} и Г_{2m2} примењује се правило ②.

N ₂ /д'џеџ ₂ р/	> ² /д'џџр/		= дџџр	
Г _{2m1} /д'џеџ ₂ рџ/	> /д'џџра/		= дџџра	
Г _{2m2} /д'џеџ ₂ рџ/	> /д'џџрџ/	> ² /д'џџрџ/	= дџџрџ	
Г _{2m3} /д'џеџ ₂ рџџ/	> /д'џџрџџ/	> /д'џџрџџ/	> ² /дџџрџџ/	= дџџрџџ
N _{2m} /д'џеџ ₂ рома/	> /д'џџрома/		= дџџрома	
Г _{2m2} /д'џеџ ₂ ромаџ/	> /д'џџромаџ/	> /д'џџрџџџ/	= дџџрџџџ	
Г _{2m3} /д'џеџ ₂ ромаџ/	> /д'џџромаџ/	> /д'џџрџџџ/	> /дџџрџџџ/	= дџџрџџџ

3.1.26. Акцентна парадигма 26

ја.	вџџџ	вџџџа	вџџџу	вџџџа	вџџџома	вџџџу
мн.1	вџџџа	вџџџџ	вџџџама	вџџџа	вџџџама	вџџџама
мн.2	вџџџома	вџџџџџ	вџџџомама	вџџџома	вџџџомама	вџџџомама
мн.3	вџџџома	вџџџџџџ	вџџџџџама	вџџџџџома	вџџџџџама	вџџџџџама

Основа је са /џ₂/ која чува 3 море у основа, /вџџџ₂(џ)џ(џ)е-/ (или пак /вџџџ₂(џ)џ(џ)е-/). За мн.3 примењујемо правило ②.

N_{00} /h'ntseθ ₁ /	> ² /h'ntseθ/	= h'ntseθ
$\Gamma_{00,1}$ /h'ntseθ ₁ θ/	> /h'ntseθ/	= h'ntseθ
$\Gamma_{00,2}$ /h'ntseθ ₁ θθ/	> /h'ntseθθ/ > ² /h'ntseθθθ/	= h'ntseθθθ
$\Gamma_{00,3}$ /h'ntseθ ₁ θθθ/	> /h'ntseθθθ/ > /h'ntseθθθθ/ > ² /h'ntseθθθθθ/	= h'ntseθθθθθ
ДНП _{00,1} /h'ntseθ ₁ θθθθθ/	> ² /h'ntseθθθθθ/	= h'ntseθθθθθ
ДНП _{00,2} /h'ntseθ ₁ θθθθθθ/	> /h'ntseθθθθθθ/ > ² /h'ntseθθθθθθθ/	= h'ntseθθθθθθθ

3.1.27. Акцентска парадигма 27

л.	случај	случаја	случају	случај	случајем	случају	$L_{0,2}$ случају
лн.1	случаја	случаја	случајама	случаје	случајема	случајима	
лн.2	случаја	случаја	случајама	случаје	случајема	случајима	
лн.3	случајама	случајама	случајамама	случајама	случајамама	случајамама	
лн.4	случајама	случајама	случајамама	случајама	случајамама	случајамама	

Основа је са /θ₁/, која чува три море у основи, /случај₁(ја)-/ (или пак /случа(θ₁)(ја)-/). За $L_{0,2}$, лн.2 и лн.4 примењује се правило ④.

N_{00} /сл'уцај/	> ² /сл'уцај/	= сл'уцај
$L_{0,2}$ /сл'уцајθ/	> /сл'уцај/ > ² /сл'уцајθ/	= сл'уцајθ
$N_{00,1}$ /сл'уцајθ/	> /сл'уцајθ/	= сл'уцајθ
$\Gamma_{00,1}$ /сл'уцајθ/	> /сл'уцајθ/ > ² /сл'уцајθθ/	= сл'уцајθθ
$\Gamma_{00,2}$ /сл'уцајθθ/	> /сл'уцајθθ/ > /сл'уцајθθθ/ > ² /сл'уцајθθθθ/	= сл'уцајθθθθ
$N_{00,1}$ /сл'уцајθјама/	> /сл'уцајјама/	= сл'уцајјама
$\Gamma_{00,1}$ /сл'уцајθјама/	> /сл'уцајјама/ > /сл'уцајјамаθ/	= сл'уцајјамаθ
$\Gamma_{00,2}$ /сл'уцајθјама/	> /сл'уцајјамаθ/ > /сл'уцајјамаθθ/ > /сл'уцајјамаθθθ/	= сл'уцајјамаθθθ
ДНП _{00,1} /сл'уцајθјама/	> /сл'уцајјамама/	= сл'уцајјамама
ДНП _{00,2} /сл'уцајθјама/	> /сл'уцајјамама/ > ² /сл'уцајјамамаθ/	= сл'уцајјамамаθ
ДНП _{00,3} /сл'уцајθјамама/	> /сл'уцајјамамама/	= сл'уцајјамамама
ДНП _{00,4} /сл'уцајθјамама/	> /сл'уцајјамамама/ > ² /сл'уцајјамамамаθ/	= сл'уцајјамамамаθ

3.1.28. Акцентска парадигма 28

л.	пријатеља	пријатеља	пријатељу	пријатеља	пријатељима	пријатељу
лн.1	пријатеља	пријатеља	пријатељима	пријатеље	пријатељима	пријатељима
лн.2	пријатеља	пријатеља	пријатељима	пријатеље	пријатељима	пријатељима

Основа је /пријатеља-, а за лн.2 се примењује правило ④.

Γ_{00} /пријатеља/	> ² /пријатеља/	= пријатеља
$\Gamma_{00,2}$ /пријатеља/	> /пријатеља/ > ² /пријатељаθ/	= пријатељаθ
ДНП _{00,1} /пријатељима/		= пријатељима
ДНП _{00,2} /пријатељима/	> /пријатељима/	= пријатељима

3.1.29. Акцентска парадигма 29

јд.	вѣл	вѣлѣ	вѣлу	вѣлѣ	вѣлѣ	вѣлу
мн.1	вѣлѣ	вѣлѣ	вѣлѣма	вѣлѣ	вѣлѣма	вѣлѣма
мн.2	вѣлѣма	вѣлѣѣ	вѣлѣмама	вѣлѣма	вѣлѣмама	вѣлѣмама

Ако одредимо /вѣл-/ за основу, из ње се могу добити јд. и мн.1 (паралелно, у L_{30} се примењује правило (3)). За мн.2 би се морала користити друга основа, /вѣл'ов-/; али за обе ове основе је заједничко да имају нигу на последњем слогу. Стога ћемо применити следећи начин представљања:

$$/X_1(X_2)/ = \left\{ \begin{array}{l} /X_1-/ \\ /X_1'X_2-/ \end{array} \right. \quad /вѣл(ов)/ = \left\{ \begin{array}{l} /вѣл-/ \quad (\text{смм за мн.2}) \\ /вѣл'ов-/ \quad (\text{мн.2}) \end{array} \right.$$

$$\begin{array}{ll} N_{30} /вѣл/ & = \text{вѣл} \\ L_{30} /вѣлу/ & >^{\text{H}} /вѣл'у/ = \text{вѣлу} \\ N_{\text{мн.1}} /вѣлѣма/ & = \text{вѣлѣма} \\ \Gamma_{\text{мн.2}} /вѣлѣма/ & >^{\text{H}} /вѣлѣма/ = \text{вѣлѣма} \end{array}$$

3.1.30. Акцентска парадигма 30

јд.	бѣбѣ	бѣбѣма	бѣбѣу	бѣбѣ	бѣбѣма	бѣбѣу
мн.1	бѣбѣ	бѣбѣма	бѣбѣмама	бѣбѣ	бѣбѣмама	бѣбѣмама
мн.2	бѣбѣма	бѣбѣмаѣ	бѣбѣмамама	бѣбѣма	бѣбѣмамама	бѣбѣмамама

Основа се може представити као /бѣу(ѣ)бѣ_ма(са)-/.

$$/бѣу(ѣ)бѣ_ма(са)-/ = \left\{ \begin{array}{l} /бѣу(ѣ)бѣ_ма-/ \\ /бѣу(ѣ)бѣ_ма(са)-/ \end{array} \right. \quad (\text{смм за мн.2})$$

$$\begin{array}{ll} N_{30} /бѣу(ѣ)бѣ_ма-/ & >^{\text{H}} /бѣу(ѣ)бѣ_ма-/ = \text{бѣбѣ} \\ \Gamma_{30} /бѣу(ѣ)бѣ_ма(са)-/ & > /бѣу(ѣ)бѣ_ма-/ = \text{бѣбѣ} \\ \Gamma_{\text{мн.1}} /бѣу(ѣ)бѣ_мама-/ & > /бѣу(ѣ)бѣ_ма-/ = \text{бѣбѣма} \\ \Gamma_{\text{мн.2}} /бѣу(ѣ)бѣ_мамама-/ & >^{\text{H}} /бѣу(ѣ)бѣ_мама-/ = \text{бѣбѣмама} \\ \Gamma_{\text{мн.2}} /бѣу(ѣ)бѣ_мамамама-/ & > /бѣу(ѣ)бѣ_мама-/ = \text{бѣбѣмамама} \end{array}$$

3.1.31. Акцентска парадигма 31

мн.2	тѣјѣма	тѣјѣмаѣ	тѣјѣмама	тѣјѣма	тѣјѣмама	тѣјѣмама
------	--------	---------	----------	--------	----------	----------

Алломорфне облике множине *zmaŕ – zmaŕ* Матешки (1970: 53, 77) третира засебно. У 3.1.4. смо решили парадигму са /m'a(ʔ₁)/, али је овде потребна осnova /ma(ʔ₁)/са-/ са помереним нгусом на суфикс -e-. Ове основе се могу јединствено приказати уз помоћ методе коју смо користили у 3.1.29.

$$/ma(ʔ_1)/\{\overline{2}\}/ = \begin{cases} /m'u(ʔ_1)/ & (\text{сгм за мн.2}) \\ /ma(ʔ_1)/\{e\}/ > /ma/\{e\}/ & (\text{мн.2}) \end{cases}$$

3.1.32. Акцентска парадигма 32

јд.	старѣнца	старѣнца	старѣнцу	старѣнца	старѣнцем	старѣнцу
мн.	старѣнцн	старѣнцѣ	старѣнцнма	старѣнцо	старѣнцнма	старѣнцнма

Основа је /старѣнц₁/, а за $\Gamma_{\text{мн}}$ примењујемо правило (b).

$$\begin{aligned} N_{\text{јд}} /старѣнц\{\overline{2}\}/ &>^{\text{a}} /старѣнц\{\overline{2}\}/ >^{\text{b}} /старѣнц/ && = \text{старѣнц} \\ \Gamma_{\text{јд}} /старѣнц\{\overline{2}\}/ &> /старѣнц\{\overline{2}\}/ && = \text{старѣнцн} \\ \Gamma_{\text{мн}} /старѣнц\{\overline{2}\}/ &> /старѣнц\{\overline{2}\}/ >^{\text{b}} /старѣнц\{\overline{2}\}/ && = \text{старѣнцнма} \end{aligned}$$

3.1.33. Акцентска парадигма 33

јд.	кѡтѡнц	кѡтѡнц	кѡтѡнцу	кѡтѡнц	кѡтѡнцем	кѡтѡнцу
мн.	кѡтѡнцн	кѡтѡнцѣ	кѡтѡнцнма	кѡтѡнцо	кѡтѡнцнма	кѡтѡнцнма

За замену *l/o* видети 3.1.6.2. Постоје и неособљивљиви облици у којима не долази до замене гласова (као што је $\Gamma_{\text{јд}}$ *кѡтѡнцѡ*).³ Осни у $\Gamma_{\text{мн}}$ нгусе је увек на последњем слогу основе, па се стога основа може обједињено представити на следећи начин: у $\Gamma_{\text{мн}}$ нгусе се помера једн слог унапред (то ћемо назвати правило (b)):

$$/kotal\{\overline{2}\}/ = \begin{cases} /kotal'na-/ & (N_{\text{јд}}, \Gamma_{\text{мн}}) \\ /kot'ana-/ & (\text{остали облици}) \end{cases}$$

$$\begin{aligned} N_{\text{јд}} /kotal\{\overline{2}\}/ &>^{\text{a}} /kotal'na/ && = \text{кѡтѡнц} \\ \Gamma_{\text{јд}} /kotal\{\overline{2}\}/ &> /kot'ana/ && > /kot'ana/ && = \text{кѡтѡнцн} \\ \Gamma_{\text{мн}} /kotal\{\overline{2}\}/ &> /kotal'na/ >^{\text{b}} /kotal'na/ >^{\text{b}} /kot'ana/ && = \text{кѡтѡнцнма} \end{aligned}$$

³ У *Речнику српскохрватског књижевног језика* Матице српске (1967–1976) бележи се и овде забележена оригинална парадигма и облик у коме не долази до замене *l* у *o*, који се сматра средњим, нпр. $\Gamma_{\text{јд}}$ *кѡтѡнцѡ*. Толстој (1970) бележи само ово друго. У том случају основа је /kotal'na-/.

3.2. Именнице женског рода

3.2.1. Акцентска парадигма 1

јд.	сврѣт	сврѣти	сврѣти	сврѣт	сврѣта	сврѣта	$N_{\text{ж.}}$ сврѣту
мн.	сврѣти	сврѣћѣ	сврѣтама	сврѣти	сврѣтама	сврѣтама	

За $N_{\text{ж.}}$ постоји и *сврѣту* (*тј>ћ), које садржи изворни наставак *-ћу*, и *сврѣти*, који је настао аналогном са другим облицима. У случајевима када су *-ѣ* или *-ѣ* наставци за $\Gamma_{\text{ж.}}$, важи правило број 2 о продуживању нултизма. Основа је */сврѣт-/*, а за $\Gamma_{\text{ж.}}$ се примењује правило ②.

$N_{\text{ж.}}$ /сврѣтју/ > /сврѣћу/ = сврѣту
 $\Gamma_{\text{ж.}}$ /сврѣти/ >^② /сврѣћѣ/ = сврѣти

3.2.2. Акцентска парадигма 2

јд.	кѣст	кѣста	кѣсти	кѣст	кѣста	кѣсти	$N_{\text{ж.}}$ кѣшту	$L_{\text{ж.}}$ кѣсти
мн.	кѣсти	кѣстѣ	кѣстима	кѣсти	кѣстима	кѣстима	$\Gamma_{\text{ж.}}$ кѣстић	

У $N_{\text{ж.}}$ долази до *кѣћу>кѣћ. Основа је */кѣстѣт-/*, а за $L_{\text{ж.}}$ и $\Gamma_{\text{ДНЛ}_{\text{ж.}}}$ примењује се правило ②.

$N_{\text{ж.}}$ /кѣстѣт/ >^② /кѣстѣ/ = кѣст
 $N_{\text{ж.}}$ /кѣстѣтју/ > /кѣстѣћу/ > /кѣстѣћу/ = кѣшту
 $L_{\text{ж.}}$ /кѣстѣсти/ > /кѣстѣсти/ >^② /кѣстѣсти/ = кѣсти
 $\Gamma_{\text{ж.}}$ /кѣстѣти/ > /кѣстѣти/ > /кѣстѣти/ = кѣстић
 $\text{ДНЛ}_{\text{ж.}}$ /кѣстѣстима/ > /кѣстѣстима/ > /кѣстѣстима/ = кѣстима

3.2.3. Акцентска парадигма 3

јд.	ствѣр	ствѣри	ствѣри	ствѣр	ствѣри	ствѣри	$N_{\text{ж.}}$ ствѣру
мн.	ствѣри	ствѣрић	ствѣрима	ствѣри	ствѣрима	ствѣрима	

Користећи правило ② за $L_{\text{ж.}}$ и $\Gamma_{\text{ДНЛ}_{\text{ж.}}}$ добијамо фонолошки занесене основе */ствѣр-/*.

$L_{\text{ж.}}$ /ствѣри/ >^② /ствѣрић/ = ствѣри
 $\Gamma_{\text{ж.}}$ /ствѣрић/ > /ствѣрићѣ/ = ствѣрић
 $\text{ДНЛ}_{\text{ж.}}$ /ствѣрима/ > /ствѣрима/ = ствѣрима

3.2.4. Акцентска парадигма 4

ЈЛ	Блаџет	Блаџети	Блаџети	Блаџет	Блаџети	Блаџети	$N_{3,2}$ Блаџићу	$L_{3,2}$ Блаџети
мн.1	Блаџети	Блаџетѝ	Блаџетима	Блаџети	Блаџетима	Блаџетима		
мн.2	Блаџети	Блаџетѝ	Блаџетима	Блаџети	Блаџетима	Блаџетима		

У $N_{3,2}$ долази до промене $сѝ/џѝ$, а за $L_{3,2}$ и ГДН $L_{3,2}$ примењујемо правило (џ). Основа је /Блаџет-/.

$N_{3,1}$ /Блаџет/	> ² /Блаџет/	=	бџаџет	
$L_{3,1}$ /Блаџети/	> /Блаџети/	=	бџаџети	
$L_{3,2}$ /Блаџети/	> /Блаџети/	> ^(џ) /Блаџет'и/	=	бџаџети
$\Gamma_{3,1}$ /Блаџетѝ/	> ² /Блаџетѝ/	=	бџаџетѝ	
$\Gamma_{3,2}$ /Блаџетѝ/	> /Блаџетѝ/	> ^(џ) /Блаџет'ѝ/	=	бџаџетѝ
ДН $L_{3,1}$ /Блаџетима/	> /Блаџетима/	=	бџаџетима	
ДН $L_{3,2}$ /Блаџетима/	> /Блаџетима/	> /Блаџет'има/	=	бџаџетима

3.2.5. Акцентска парадигма 5

ЈЛ	пџаџет	пџаџети	пџаџети	пџаџет	пџаџети	пџаџети	$N_{3,2}$ пџаџићу	$L_{3,2}$ пџаџети
мн.1	пџаџети	пџаџетѝ	пџаџетима	пџаџети	пџаџетима	пџаџетима		
мн.2	пџаџети	пџаџетѝ	пџаџетима	пџаџети	пџаџетима	пџаџетима		

Основа је /пџаџет-/. За мн.2 и $L_{3,2}$ примењује се правило (џ).

$N_{3,1}$ /пџаџет/		=	пџаџет
$N_{3,2}$ /пџаџети/	> /пџаџети/	=	пџаџети
$L_{3,2}$ /пџаџети/	> ^(џ) /пџаџет'и/	=	пџаџети
$\Gamma_{3,1}$ /пџаџетѝ/		=	пџаџетѝ
$\Gamma_{3,2}$ /пџаџетѝ/	> /пџаџет'ѝ/	=	пџаџетѝ

3.2.6. Акцентска парадигма 6

ЈЛ	мџтџ	мџтџрџ	мџтџери	мџтџ	мџтџрџи	мџтџери	$A_{3,2}$ мџтџер
мн.	мџтџери	мџтџрџа	мџтџерима	мџтџери	мџтџерима	мџтџерима	

Слично за ову парадигму је потребна основа са компликованијом зависношћу /мџтџ $\frac{m}{op}$ -/.

$N_{3,1}$ /мџтџ/		=	мџтџ
$\Gamma_{3,1}$ /мџтџрџ/		=	мџтџрџ
$\Gamma_{3,2}$ /мџтџрџ/	> ² /мџтџрџ/	=	мџтџрџ

3.2.7. Акцентна парадигма 7

ј.д.	риба	риба̑	риба	рибу	риба̑ма	риба
мн.	рибе	риба̑	рибама	рибе	рибама	рибама

Основа је /р'ађ-/

$\Gamma_{\text{мн}} /р'ађ/ >^{\text{п}} /р'ађа/ = \text{риба}$

3.2.8. Акцентна парадигма 8

ј.д.	јађа	јађа̑	јађа	јађу	јађа̑ма	јађа
мн.	јађе	јађа̑	јађама	јађе	јађама	јађама

На та ову парадигми илеу потреба додана развнтрама. Основа је /јађа-?/

$\Gamma_{\text{мн}} /јађа?/ >^{\text{п}} /јађа?а/ = \text{јађа}$

3.2.9. Акцентна парадигма 9

ј.д.	слоба̑ма	слоба̑ма̑	слоба̑ма	слоба̑му	слоба̑ма̑ма	слоба̑ма
мн.	слоба̑ма	слоба̑ма̑	слоба̑мама	слоба̑ма	слоба̑мама	слоба̑мама

Основа је /слоба̑д-?/

$\Gamma_{\text{мн}} /слоба̑д?/ >^{\text{п}} /слоба̑д?а/ = \text{слоба̑д}$

3.2.10. Акцентна парадигма 10

ј.д.	драсва	драсва̑	драсва	драсву	драсва̑ма	драсва
мн.	драсве	драсва̑	драсвама	драсве	драсвама	драсвама

Основа је /драс'а-?/. У $\Gamma_{\text{мн}}$ се, уз помоћ правила (8), илеу помера уназад.

$\Gamma_{\text{мн}} /драс'а?/ >^{\text{п}} /драс'а?а/ >^{\text{п}} /д'рас'а?а/ = \text{драс'а}$

3.2.11. Акцентна парадигма 11

ј.д.1	стрика	стрика̑	стрика	стрику	стрика̑ма	стрика
ј.д.2	стрика	стрика̑	стрика	стрику	стрика̑ма	стрика
мн.1	стрика	стрика̑	стрикама	стрика	стрикама	стрикама
мн.2	стрика	стрика̑	стрикама	стрика	стрикама	стрикама

Обично се користе јд.2 и мн.2. Основа за јд.1 и мн.1 је /стр'аθ₁иθ₂к-/ а за јд.2 и мн.2 је /стр'аиθ₂к-/. Обе се могу забележити као /стр'а(θ₁)иθ₂к-/.

Н_{јд.1} /стр'аθ₁иθ₂к/ >⁰ /стр'аθ₁иθ₂/ >⁰ /стр'аиθ₂к/ = стр'аиθ₂к
 Н_{јд.2} /стр'аиθ₂к/ > /стр'аиθ₂к/ > /стр'аиθ₂к/ = стр'аиθ₂к
 Γ_{мн} /стр'а(θ₁)иθ₂к/ > /стр'а(θ₁)иθ₂к/ > /стр'аиθ₂к/ >⁰ /стр'аиθ₂к/ = стр'аиθ₂к

3.2.12. Акцентска парадигма 12

јд.	д'уџа	д'уџај	д'уџаи	д'уџу	д'уџајм	д'уџаи		
мн.	д'уџа	д'уџај	д'уџаи	д'уџа	д'уџаи	д'уџаи	Γ _{мн.1} д'уџај	Γ _{мн.2} д'уџај

Облик Γ_{мн.1} се данас ретко употребљава. Сем за Γ_{мн.1}, основа се може забележити /д'уџа-/.⁶

Γ_{мн.1} /д'уџа/ = д'уџај
 Γ_{мн.2} /д'уџа/ = д'уџај

Парадигма која садржи Γ_{мн.1} за основу има /д'уџај-/, а за Γ_{мн.2} примењује се правило (8).

Γ_{мн.1} /д'уџај-/ >⁰ /д'уџај-/ >⁰ /д'уџај-/ = д'уџај

3.2.13. Акцентска парадигма 13

јд.	цџ	цџј	цџи	цџу	цџаи	цџи
мн.	цџ	цџај	цџаи	цџ	цџаи	цџаи

Основа је /цџа-/. Изузетак где се не заменује *к* са *и* јесте D_{јд.1}.⁶

Н_{јд} /цџа-/ >⁰ /цџа/ = цџј
 Γ_{јд} /цџа-/ > /цџа/ = цџј
 Γ_{мн} /цџа-/ > /цџа-/ >⁰ /цџа-/ = цџај

3.2.14. Акцентска парадигма 14

јд.	вџа	вџај	вџаи	вџу	вџајм	вџаи	D _{јд.1} вџаи	A _{јд.1} вџу
мн.	вџа	вџај	вџаи	вџа	вџаи	вџаи	ПА _{мн.1} вџа	

⁶ У радиковима које смо користили, ову реч бележи једино Матенић (1970).

Основа је /вод- \bar{V} . Постоје $DA_{\text{вод}}$ и $NA_{\text{вод}}$ у којима долази до повлачења итуса и $DA_{\text{вод}}$ и $NA_{\text{вод}}$ у којима не долази до те појаве, али они други су очигледно настали по аналогији са другим облицима, док су први уобичајени.

$N_{\text{вод}}$ /вод/a/		= водa
$DA_{\text{вод}}$ /вод/a/	> [®] /a'vodu/	= водa
$DA_{\text{вод}}$ /вод/a/		= водa
$A_{\text{вод}}$ /вод/y/	> /'vodu/	= водy
$A_{\text{вод}}$ /вод/y/		= водy
$NA_{\text{вод}}$ /вод/c/	> /'vodc/	= водc
$NA_{\text{вод}}$ /вод/c/		= водc

3.2.15. Акцентска парадигма 15

јд.	форинга	форингај	форинга	форингу	форингаџ	форинга	
мн.	форинге	форингајл	форингаџа	форинге	форингаџа	форингаџа	$\Gamma_{\text{вод}}$ форингајл

Сви облици могу се добити из основе /форинга₂- \bar{V} -, укључујући $\Gamma_{\text{вод}}$. За $\Gamma_{\text{вод}}$ примењујемо правило ⑤.

$N_{\text{вод}}$ /форинга ₂ 'a/	> [®] /форинга'a/	= форинга
$\Gamma_{\text{вод}}$ /форинга ₂ 'a/	> /форинга'a/ > [®] /форинга'a/ > [®] /форинга'a/	= форинга
$\Gamma_{\text{вод}}$ /форинга ₂ 'a/	> /форинга'a/	= форингај

3.2.16. Акцентска парадигма 16

јд.	планина	планинај	планина	планину	планинаџ	планина	$A_{\text{вод}}$ планину
мн.	планине	планинајл	планинаџа	планине	планинаџа	планинаџа	$NA_{\text{вод}}$ планинајл

Основа је /планина- \bar{V} -, а за $A_{\text{вод}}$ и $NA_{\text{вод}}$ примењујемо правило о повлачењу итуса уназад, $A_{\text{вод}}$ и $NA_{\text{вод}}$, за које не важи исто правило, настају по аналогији.

$N_{\text{вод}}$ /планина'a/		= планина
$A_{\text{вод}}$ /планина'y/	> [®] /a'p'annu/	= планину
$A_{\text{вод}}$ /планина'y/		= планину
$NA_{\text{вод}}$ /планина'a/	> /a'p'annc/	= планина
$NA_{\text{вод}}$ /планина'a/		= планинаџ

3.2.17. Акцентска парадигма 17

јд.	гајна	гајнај	гајна	гајну	гајнаџ	гајна	
мн.	гајне	гајнајл	гајнаџа	гајне	гајнаџа	гајнаџа	$DN_{\text{вод}}$ гајнаџа

Сва облици, сем ДНЛ_{ма,2}, изводе се из основе /kaiŋ-/ . За ДА_{ма} и НА_{ма} примењује се правило ⑥.

А _{ма} /kaiŋaʎ/	> ⁰ /kaiŋaʎu/	= kaiŋaʎ
Д _{ма} /kaiŋaʎa/	> /kaiŋaʎa/	= kaiŋaʎ
НА _{ма} /kaiŋaʎa/	> /kaiŋaʎa/	= kaiŋaʎ

За скраћивање vokala у основи речи у ДНЛ_{ма,2} тешко је одредити услове.

3.2.18. Акцентска парадигма 18

д.	koŋirga	koŋirgā	koŋirga	koŋirgu	koŋirgā	koŋirga
м.	koŋirga	kōŋirgā	koŋirgama	koŋirga	koŋirgama	koŋirgama

Основа је /koŋerʒiŋ-/, а за Г_{ма} се примењује правило ⑥.

Г_{ма} /koŋerʒiŋa/ >⁰ /koŋerʒa/ >⁰ /koŋerʒā/ >⁰ /koŋ'irgā/ = koŋirgā

3.3. Именне средњег рода

3.3.1. Акцентска парадигма 1

д.	sīta	sīta	sītu	sīto	sītoma	sītu
м.	sīta	sītā	sītoma	sīta	sītama	sītama

Основа је /sīt-/.

Н _{ма} /sītma/		= sīto
Г _{ма} /sīt-/	> ⁰ /sītā/	= sītā

3.3.2. Акцентска парадигма 2

д.	sūma	sūma	sūtu	sūma	sūmoma	sūtu
м.	sūma	sūmā	sūmoma	sūma	sūmama	sūmama

Основа је /sūʎiŋiŋiŋ-/.

Н _{ма} /sūʎiŋiŋiŋa/	> ⁰ /sūʎiŋiŋa/	> ⁰ /sūʎiŋa/		= sūma
Г _{ма} /sūʎiŋiŋiŋa/	> ⁰ /sūʎiŋiŋā/	> ⁰ /sūʎiŋā/	> ⁰ /sūʎiŋā/	= sūmā

3.3.3. Акцентна парадигма 3

јд.	něra	něra	něru	něra	něrom	něru
мн.	něra	něři	něrima	něra	něrima	něrima

Основа је /nep-/.

N_{jn} /nep'a/		= něra
Γ_{mn} /nep'a/	> ⁰ /něp'a/	= něři

3.3.4. Акцентна парадигма 4

јд.	něma	něma	němu	něma	němari	němu	
мн.	něma	němāi	němāma	něma	němāma	němāma	$\Gamma_{mn,2}$ nēbāi

За основу узимамо /neb₂u-/⁷, а за $\Gamma_{mn,2}$ примењује се правило (2). Регресином асимилацијом по звучности /nebi-/ прелази у /nem-/.

N_{jn} /neb ₂ u'e/	> ⁰ /nebi'e/		> /nem'e/	= něma
$\Gamma_{mn,1}$ /neb ₂ u'a/	> /nebi'a/	> ⁰ /nēb ₂ i'a/		= němāi
$\Gamma_{mn,2}$ /neb ₂ u'a/	> /nebi'a/	> /nēb ₂ i'a/	> ⁰ /n'ēb ₂ i'a/	= nēbāi

3.3.5. Акцентна парадигма 5

јд.	džma	džmeta	džmstu	džma	džmstom	džmstu
мн.	džmāta	džmāi	džmāma	džmāta	džmāma	džmāma

Основа се бележи као /džm'e(r)j-/⁷ У N_{jn} , коме следи наставак *ā*, *ā* на крају основе се губи. За мн. се примењује правило (2).

N_{jn} /džm'e(r)jā/	> /džm'e/			= džma
Γ_{jn} /džm'e(r)jā/	> /džm'e(r)jā/			= džmeta
N_{mn} /džm'e(r)jā/	> /džm'e(r)jā/		> ⁰ /džm'e(r)jā/	= džmāta
Γ_{mn} /džm'e(r)jā/	> /džm'e(r)jā/	> ⁰ /džm'e(r)jā/	> /džm'e(r)jā/	= džmāma

3.3.6. Акцентна парадигма 6

јд.	něma	něma	němu	něma	němom	němu
мн.	něma	němāi	němāma	něma	němāma	němāma

⁷ Могућа је анализа по којој је основа /džm'e(r)j-/, а наставка -e, -a, -u, али сматрамо да је боља она по којој у N_{jn} долази до губљења *ā* испред -e наставка. Исто важи и за следеће примере: *blāme*, *vrāme*, *blāme*, *blāde*, *slāje*.

Основа је /ntseθ₂m-ŋ/, а за Γ_{ин} примењује се правило ②.

H _{ин} /ntseθ ₂ m'o/	> ² /ntsem'o/			= ntsemo
Γ _{ин} /ntseθ ₂ m'a/	> /ntsem'a/	> ² /ntseta'a/	> ^θ /n'tsetaθ'a/	= ntsetaθ'a

3.3.7. Акцентска парадигма 7

ја.	спрѣно	спрѣна	спрѣну	спрѣно	спрѣном	спрѣну	
ин.	спрѣна	спрѣнаѡ	спрѣнома	спрѣна	спрѣнома	спрѣнома	Γ _{ин2} спрѣнаѡ

Основа је /spr̩θ₂n-ŋ/, а за Γ_{ин} се примењује правило ⑧. У Γ_{ин2} први слог губи акценат и експандује се.

H _{ин} /spr̩θ ₂ n'o/	> ² /spr̩na'o/			= spr̩nao
Γ _{ин1} /spr̩θ ₂ n'a/	> /spr̩na'a/	> ² /spr̩na'a/		= *spr̩na'aθ > spr̩na'aθ
Γ _{ин2} /spr̩θ ₂ n'a/	> /spr̩na'a/	> /spr̩na'a/	> ^θ /spr̩na'aθ/	= spr̩na'aθ

3.3.8. Акцентска парадигма 8

ја.	тѣ	тѣ	тѣу	тѣ	тѣма	тѣу
ин.	тѣ	тѣѡ	тѣнома	тѣ	тѣнома	тѣнома

Основа је /t̩θ₂n-ŋ/.

H _{ин} /t̩θ ₂ n'o/	> ² /t̩na'o/			= t̩nao
Γ _{ин} /t̩θ ₂ n'a/	> /t̩na'a/	> ² /t̩na'a/		= t̩na'aθ

3.3.9. Акцентска парадигма 9

ја.	искуѣство	искуѣства	искуѣству	искуѣство	искуѣством	искуѣству
ин.	искуѣства	искуѣстваѡ	искуѣствнома	искуѣства	искуѣствнома	искуѣствнома

Основа је /isk̩s̩t̩θ₂n-ŋ/, а за Γ_{ин} примењујемо правило ⑧.

H _{ин} /isk̩s̩t̩θ ₂ n'o/	> ² /isk̩s̩t̩na'o/			= isk̩s̩t̩nao
Γ _{ин} /isk̩s̩t̩θ ₂ n'a/	> /isk̩s̩t̩na'a/	> ² /isk̩s̩t̩na'a/	> ^θ /isk̩s̩t̩na'aθ/	= isk̩s̩t̩na'aθ

3.3.10. Акцентска парадигма 10

ја.	брѣно	брѣна	брѣну	брѣно	брѣном	брѣну
ин.	брѣна	брѣнаѡ	брѣнома	брѣна	брѣнома	брѣнома

Основа је /б'рџа-/, а за мн. се примењује правило ②.

$N_{\text{пн}}$ /б'рџа/			= б'рџа
$N_{\text{мн}}$ /б'рџа/		> ^② /б'рџа'/	= б'рџа
$\Gamma_{\text{мн}}$ /б'рџа/	> ^② /б'рџа'/	> /б'рџа'/	= б'рџа

3.3.11. Акцентска парадигма 11

ја.	кљџико	кљџика	кљџику	кљџико	кљџиком	кљџику	
мн.	кљџика	кљџици	кљџицима	кљџика	кљџицима	кљџицима	$\Gamma_{\text{мн,2}}$ кљџици

Основа је /кљ'уџици-/. Сви у $\Gamma_{\text{мн,2}}$ за мн. се примењује правило ②.

$N_{\text{пн}}$ /кљ'уџици/	> ^② /кљ'уџици/	> /кљ'уџици/		= кљџико	
$N_{\text{мн}}$ /кљ'уџици/	> /кљ'уџици/	> /кљ'уџици/	> ^② /кљ'уџици'/	= кљџика	
$\Gamma_{\text{мн,1}}$ /кљ'уџици/	> /кљ'уџици/		> ^② /кљ'уџици'/	> /кљ'уџици'/	= кљџици
$\Gamma_{\text{мн,2}}$ /кљ'уџици/	> /кљ'уџици/		> /кљ'уџици'/		= кљџици

3.3.12. Акцентска парадигма 12

ја.	мјџа	мјџа	мјџу	мјџа	мјџом	мјџу
мн.	мјџа	мјџи	мјџима	мјџа	мјџима	мјџима

Основа је /м'џа-/, за множину примењујемо правило ②.

$N_{\text{пн}}$ /м'џа/		= мјџа
$N_{\text{мн}}$ /м'џа/	> ^② /м'џа'/	= мјџа
$\Gamma_{\text{мн}}$ /м'џа/	> /м'џа'/	= мјџа

3.3.13. Акцентска парадигма 13

ја.	сјџа	сјџа	сјџу	сјџа	сјџом	сјџу
мн.	сјџа	сјџи	сјџима	сјџа	сјџима	сјџима

Основа је /с'џа-/, а за мн. примењујемо правило ②.

$N_{\text{пн}}$ /с'џа/			= сјџа
$N_{\text{мн}}$ /с'џа/	> ^② /с'џа'/		= сјџа
$\Gamma_{\text{мн}}$ /с'џа/	> ^② /с'џа'/	> /с'џа'/	= сјџа

3.3.14. Акцентна парадигма 14

л.д.	плѣмѣ	плѣмѣна	плѣмѣну	плѣмѣ	плѣмѣном	плѣмѣну
м.в.	плѣмѣна	плѣмѣнѣ	плѣмѣнѣма	плѣмѣнѣ	плѣмѣнѣма	плѣмѣнѣма

Основа је /плѣмѣ(н)ѣ/, а за м.в. примењујемо правило ④.

$N_{\text{л.д.}}$ /плѣмѣ(н)ѣ/	> /плѣмѣ/			= плѣмѣ
$N_{\text{м.в.}}$ /плѣмѣ(н)ѣ/	> /плѣмѣна/		> ^④ /плѣмѣнѣ/	= плѣмѣна
$\Gamma_{\text{м.в.}}$ /плѣмѣ(н)ѣ/	> /плѣмѣнѣ/	> ^② /плѣмѣнѣѣ/	> /плѣмѣнѣѣ/	= плѣмѣнѣ

3.3.15. Акцентна парадигма 15

л.д.	врѣмѣ	врѣмѣна	врѣмѣну	врѣмѣ	врѣмѣном	врѣмѣну
м.в.	врѣмѣна	врѣмѣнѣ	врѣмѣнѣма	врѣмѣнѣ	врѣмѣнѣма	врѣмѣнѣма

Основа је /врѣ(ѣ₁)мѣ(н)ѣ/, а ако у $NA_{\text{л.д.}}$ следи наставак ѣ, *n* на крају основе се губи, што доводи до одабира ѣ₁. Уколико се одабере *n* на крају основе, ѣ₁ се губи а *n*тук се помера на претходни слог:

$$/врѣ(ѣ_1)мѣ(н)ѣ/ = \begin{cases} /врѣѣ_1мѣ-/ > /врѣѣмѣ/ & (NA_{\text{л.д.}}) \\ /врѣѣмѣнѣ-/ & (\text{свм за } NA_{\text{л.д.}}) \end{cases}$$

$N_{\text{л.д.}}$ /врѣ(ѣ ₁)мѣ(н)ѣ/	> /врѣѣ ₁ мѣ/	> /врѣѣмѣ/	= врѣѣмѣ	= врѣмѣ
$\Gamma_{\text{л.д.}}$ /врѣ(ѣ ₁)мѣ(н)ѣ/	> /врѣѣмѣна/			= врѣмѣна
$N_{\text{м.в.}}$ /врѣ(ѣ ₁)мѣ(н)ѣ/	> /врѣѣмѣна/		> ^④ /врѣмѣнѣѣ/	= врѣмѣна
$\Gamma_{\text{м.в.}}$ /врѣ(ѣ ₁)мѣ(н)ѣ/	> /врѣѣмѣнѣ/	> ^② /врѣѣмѣнѣѣ/	> /врѣмѣнѣѣѣ/	= врѣмѣнѣ

3.3.16. Акцентна парадигма 16

л.д.	тѣмѣ	тѣмѣта	тѣмѣту	тѣмѣ	тѣмѣтом	тѣмѣту
м.в.	тѣмѣта	тѣмѣтѣ	тѣмѣтѣма	тѣмѣтѣ	тѣмѣтѣма	тѣмѣтѣма

Основа је /тѣмѣ(т)ѣ/, а зато што се у м.в. примењује правило ④, при слог губи акценат и скраћује се.

$N_{\text{л.д.}}$ /тѣмѣ(т)ѣ/	> /тѣмѣ/			= тѣмѣ
$\Gamma_{\text{л.д.}}$ /тѣмѣ(т)ѣ/	> /тѣмѣта/			= тѣмѣта
$N_{\text{м.в.}}$ /тѣмѣ(т)ѣ/	> /тѣмѣтѣ/		> ^④ /тѣмѣтѣѣ/ = ¹ тѣмѣтѣ	> тѣмѣтѣ
$\Gamma_{\text{м.в.}}$ /тѣмѣ(т)ѣ/	> /тѣмѣтѣѣ/	> ^② /тѣмѣтѣѣѣ/	> /тѣмѣтѣѣѣѣ/ = ¹ тѣмѣтѣѣ	> тѣмѣтѣѣ

3.3.17. Акцентска парадигма 17

јд.	бóме	бóмета	бóмету	бóме	бóметом	бóмету
мн.	бома̀та	бома̀тá	бома̀тима	бома̀та	бома̀тима	бома̀тима

Основа је /бо(β₁)ме'ε(τ)-/, а за множину важи правило (đ).

$N_{\text{ја}}$	/бо(β ₁)ме'ε(τ)β/	> /боβ'ε'ε/	> /ба'ε'ε/	= бóме
$\Gamma_{\text{ја}}$	/бо(β ₁)ме'ε(τ)а/	> /бо'ε'ε'а/		= бóмета
$N_{\text{мн}}$	/бо(β ₁)ме'ε(τ)а/	> /бо'ε'ε'а/	> ^đ /бо'ε'ε'а/	= бóмета
$\Gamma_{\text{мн}}$	/бо(β ₁)ме'ε(τ)а/	> /бо'ε'ε'а/	> ^đ /бо'ε'ε'а/ > /бо'ε'ε'а/	= бóмета

3.3.18. Акцентска парадигма 18

јд.1	прѝсе	прѝсета	прѝсету	прѝсе	прѝсетом	прѝсету
јд.2	прѝсе	прѝсета	прѝсету	прѝсе	прѝсетом	прѝсету

За јд.1 основа је /пр'а(β₁)се'ε(τ)-/, а за јд.2 то је /пр'се'ε(τ)-/.

$N_{\text{ја.1}}$	/пр'а(β ₁)се'ε(τ)β/	> /пр'а'ε'ε/	> /пр'се'ε/	= прѝсе
$\Gamma_{\text{ја.1}}$	/пр'а(β ₁)се'ε(τ)а/	> /пр'се'ε'а/		= прѝсета
$N_{\text{ја.2}}$	/пр'се'ε(τ)β/	> /пр'се'ε/		= прѝсе
$\Gamma_{\text{ја.2}}$	/пр'се'ε(τ)а/	> /пр'се'ε'а/		= прѝсета

3.3.19. Акцентска парадигма 19

јд.	кљѝсе	кљѝсета	кљѝсету	кљѝсе	кљѝсетом	кљѝсету
-----	-------	---------	---------	-------	----------	---------

Основа је /кљу(β₁)с'ε'ε(τ)-/.

$N_{\text{ја}}$	/кљу(β ₁)с'ε'ε(τ)β/	> /кљу'ε'ε'ε/	> /кљ'ε'ε'ε/	= кљѝсе
$\Gamma_{\text{ја}}$	/кљу(β ₁)с'ε'ε(τ)а/	> /кљу'ε'ε'ε'а/		= кљѝсета

3.3.20. Акцентска парадигма 20

јд.	госпóдство	госпóдства	госпóдству	госпóдство	госпóдством	госпóдству
мн.	госпóдства	госпóдствá	госпóдствима	госпóдства	госпóдствима	госпóдствима

Основа је /госпóдств'ε'ε-/, а за Γ_{мн} се примењује правило (ђ).

$N_{\text{ја}}$	/госпóдств'ε'ε'ε/	> ^đ /госпóдств'а/	= госпóдство	
$\Gamma_{\text{мн}}$	/госпóдств'ε'ε'ε'а/	> /госпóдств'а'а/	> ^đ /госпóдств'а'а/ > ^ђ /госпóдств'а'а/	= госпóдства

3.4. Вокатива

За вокатива је тешко генерализовати правила јер постоје бројна одступања. Овде ћемо се ограничити на општи приказ, а о детаљима планирамо да пишемо неком другом приликом.

У вокативу нема померања нитуса према крају речи. Стога је нитус или нити као у основи или се помера на предњем делу речи. У речима код којих је нитус на правом слогу, природно, не постоји могућност да се он помера. Нпр.:

V_{2a} /maŋ(θ ₁)ju/	> ² /maŋju/	= maŋju	
V_{2aa} /maŋa(θ ₁)ju/	> ² /maŋju/	= maŋju	
V_{2a} /ʃaθ ₁ paθ ₂ ɔy/	> ² /ʃaθ ₁ paɔy/	> ² /ʃaɔpaɔy/	= jaɔpaɔy
V_{2aa} /ʃaθ ₁ paθ ₂ ɔa/	> ² /ʃaθ ₁ paɔa/	> ² /ʃaɔpaɔa/	= jaɔpaɔa
V_{2a} /aɔʔyθ ₁ ɔa/	> /aɔʔyθ ₁ ɔa/	> ² /aɔʔyɔa/	= dɔʔyɔa
V_{2aa} /aɔʔyθ ₁ ɔaa/	= aɔʔy	V_{2aa} /ʔaɔaa/	= ʔaɔaa
V_{2a} /raʔaθ ₁ ɔa/	> ² /raʔaɔa/	= raʔaɔa	
V_{2aa} /raʔaθ ₁ ɔaa/	> ² /raʔaɔaa/	= raʔaɔaa	
V_{2a} /aʔaθ ₁ pa/	> ² /aʔaθ ₁ pa/	= dʔaθ ₁ pa	
V_{2aa} /aʔaθ ₁ pa/	> ² /aʔaθ ₁ pa/	= dʔaθ ₁ pa	
V_{2aa} /aʔaθ ₁ paa/	> ² /aʔaθ ₁ paa/	= dʔaθ ₁ paa	
V_{2a} /saʔpa/	= saʔpa		
V_{2aa} /saʔpa/	= saʔpa		
V_{2a} /aʔaθ ₁ ɔa/	> ² /aʔaθ ₁ ɔa/	= kaθ ₁ ɔa	
V_{2aa} /aʔaθ ₁ ɔaa/	> ² /aʔaθ ₁ ɔaa/	= kaθ ₁ ɔaa	
V_{2a} /aʔaθ ₁ /	= aʔaθ ₁		
V_{2aa} /aʔaθ ₁ /	= aʔaθ ₁		
V_{2a} /ʔaθ ₁ /	= ʔaθ ₁		
V_{2aa} /ʔaθ ₁ /	= ʔaθ ₁		
V_{2a} /aʔaθ ₁ pa/	> ² /aʔaθ ₁ pa/	> ² /aʔaθ ₁ pa/	= aʔaθ ₁ pa
V_{2aa} /aʔaθ ₁ pa/	> ² /aʔaθ ₁ pa/	> ² /aʔaθ ₁ pa/	= aʔaθ ₁ pa
V_{2a} /aʔaθ ₁ /	= aʔaθ ₁		
V_{2aa} /aʔaθ ₁ /	= aʔaθ ₁		

Уопштено узев, можемо рећи да се у речима код којих је нитус на другом слогу или после њега он помера на први слог (дакле, на снази је правило ②), али има много случајева истовременог постојања и оних облика у којима се чува првобитни положај нитуса. Нпр.:

V_{2a} /aθ ₁ ɔy/	> ² /aʔaɔy/	= aʔaɔy	
V_{2a} /dʔaθ ₁ pa/	> ² /dʔaθ ₁ pa/	= dʔaθ ₁ pa	
V_{2a} /aʔaθ ₁ pa/	> /aʔaθ ₁ pa/ > ² /aʔaθ ₁ pa/ > ² /aʔaθ ₁ pa/	= aʔaθ ₁ pa	
V_{2a} /aθ ₁ paθ ₂ ɔa/	> /aθ ₁ paθ ₂ ɔa/ > ² /aθ ₁ paθ ₂ ɔa/ > ² /aθ ₁ paθ ₂ ɔa/ (> ² /aʔaθ ₁ paθ ₂ ɔa/)	= aθ ₁ paθ ₂ ɔa	
V_{2a} /aθ ₁ paθ ₂ ɔa/	> ² /aθ ₁ paθ ₂ ɔa/	(> ² /aθ ₁ paθ ₂ ɔa/)	= aθ ₁ paθ ₂ ɔa

V_{21} /sveđrɔc'ɔ/	> /sveđrɔc'ɔ/ > ^② /s'vɛđrɔc'ɔ/	= sveđrɔc
V_{21} /žɛl'sivɔ/	> ^② /žɛl'sivɔ/ = žɛl'sivɔ	
V_{21} /nivoiθ ₁ ju/	> ^② /nivoiθju/ (> ^② /n'ivoiθju/)	= nivoju – nivoju
V_{21} /prɔsθ ₁ ɔ'ɔ/	> /prɔsθ ₁ ɔ'ɔ/ > ^② /prɔsθ ₁ ɔ'ɔ/ > /prɔsθ ₁ ɔ'ɔ/ > ^② /p'rɔsθ ₁ ɔ'ɔ/	= prɔsθɔc
V_{21} /sθ ₁ ɔ'ɔ/	> /sθ ₁ ɔ'ɔ/ > ^② /s'θ ₁ ɔ'ɔ/ > /sθ ₁ ɔ'ɔ/ > ^② /s'θ ₁ ɔ'ɔ/	= θɔc
V_{21} /tʃθ ₁ ɔ'ɔ/	> /tʃθ ₁ ɔ'ɔ/ > ^② /tʃθ ₁ ɔ'ɔ/ (> ^② /tʃ'θ ₁ ɔ'ɔ/)	= tʃθɔc – tʃθɔc
V_{21} /sθ ₁ ɔ'ɔ/	(> ^② /s'θ ₁ ɔ'ɔ/)	= θɔc – θɔc
V_{21} /sθ ₁ ɔ'ɔ/	(> ^② /s'θ ₁ ɔ'ɔ/)	= sθɔc – sθɔc
V_{21} /θrɔ'sivɔ/	> ^② /θ'rɔ'sivɔ/	= θrɔ'sivɔ
V_{21} /sθ ₁ ɔ'ɔ/	(> ^② /s'θ ₁ ɔ'ɔ/)	= θɔc – θɔc
V_{21} /slɔ'ivɔ'ɔ/	(> ^② /slɔ'ivɔ'ɔ/)	= slɔ'ivɔc – slɔ'ivɔc
V_{21} /slɔ'ivɔ'ɔ/	(> ^② /s'lɔ'ivɔ'ɔ/)	= slɔ'ivɔc – slɔ'ivɔc
V_{21} /θrɔ'sivɔ/	> ^② /θ'rɔ'sivɔ/	= θrɔ'sivɔ
V_{21} /sθ ₁ ɔ'ɔ/	(> ^② /s'θ ₁ ɔ'ɔ/)	= θɔc – θɔc
V_{21} /slɔ'ivɔ'ɔ/	(> ^② /slɔ'ivɔ'ɔ/)	= slɔ'ivɔc – slɔ'ivɔc
V_{21} /slɔ'ivɔ'ɔ/	> ^② /s'lɔ'ivɔ'ɔ/	= slɔ'ivɔc – slɔ'ivɔc

U imenicima srednjeg roda postoji mali broj primera u kojima dolazi do povlačenja nitusa.

V_{21} /dɛ'tɔ/	> ^② /d'ɛ'tɔ/	= dɛ'tɔ	↔ N_{21} dɛ'tɔ
V_{21} /brɔ'ɔ/	> ^② /b'rɔ'ɔ/	= brɔ'ɔ	↔ N_{21} brɔ'ɔc

Moguće je naći i na alogomorfne oblike u kojima se u V_{21} nitus povlači samo za jedan slog na početku reči, gde je nitus na trećem ili daljem slogu osnove (to ćemo nazvati selektivnim pravilom ⑧). Napr:

V_{21} /sθ ₁ ivɔ'ɔ'ɔ/	> /sθ ₁ ivɔ'ɔ'ɔ/ > ^② /s'θ ₁ ivɔ'ɔ'ɔ/ > ^② /s'θ ₁ ivɔ'ɔ'ɔ/ = sθ ₁ ivɔ'ɔ'ɔc
	> ^② /sθ ₁ ivɔ'ɔ'ɔ/ = sθ ₁ ivɔ'ɔ'ɔc
V_{21} /tʃθ ₁ ɔ'ɔ/	> /tʃθ ₁ ɔ'ɔ/ > ^② /tʃ'θ ₁ ɔ'ɔ/ = tʃθ ₁ ɔ'ɔc
	> ^② /tʃθ ₁ ɔ'ɔ/ = tʃθ ₁ ɔ'ɔc
V_{21} /nitθ ₁ ɔ'ɔ/ > ^② /nitθ ₁ ɔ'ɔ/	> ^② /n'itθ ₁ ɔ'ɔ/ = nitθ ₁ ɔ'ɔc
	> ^② /nitθ ₁ ɔ'ɔ/ = nitθ ₁ ɔ'ɔc
V_{21} /tʃθ ₁ ivɔ'ɔ'ɔ/ > ^② /tʃθ ₁ ivɔ'ɔ'ɔ/ (> ^② /tʃ'θ ₁ ivɔ'ɔ'ɔ/)	= tʃθ ₁ ivɔ'ɔ'ɔc – tʃθ ₁ ivɔ'ɔ'ɔc
	> ^② /tʃθ ₁ ivɔ'ɔ'ɔ/ = tʃθ ₁ ivɔ'ɔ'ɔc

V_{21} je uglavnom istog oblika kao N_{21} , ali ima i izuzetaka u kojima dolazi do povlačenja nitusa, poput sledećih primera:

V_{21} /p'rɔ'ɔ'ɔ/	> /p'rɔ'ɔ'ɔ/ > ^② /p'rɔ'ɔ'ɔ/ (> ^② /p'rɔ'ɔ'ɔ/)	= p'rɔ'ɔ'ɔc – p'rɔ'ɔ'ɔc
V_{21} /p'rɔsθ ₁ ɔ'ɔ'ɔ/	> ^② /p'rɔsθ ₁ ɔ'ɔ'ɔ/ (> ^② /p'rɔsθ ₁ ɔ'ɔ'ɔ/)	= p'rɔsθ ₁ ɔ'ɔ'ɔc – p'rɔsθ ₁ ɔ'ɔ'ɔc
V_{21} /nitθ ₁ ɔ'ɔ'ɔ/	> ^② /nitθ ₁ ɔ'ɔ'ɔ/ (> ^② /n'itθ ₁ ɔ'ɔ'ɔ/)	= nitθ ₁ ɔ'ɔ'ɔc – nitθ ₁ ɔ'ɔ'ɔc
V_{21} /sθ ₁ ivɔ'ɔ'ɔ/	> ^② /sθ ₁ ivɔ'ɔ'ɔ/ (> ^② /s'θ ₁ ivɔ'ɔ'ɔ/)	= sθ ₁ ivɔ'ɔ'ɔc – sθ ₁ ivɔ'ɔ'ɔc
V_{21} /sθ ₁ ivɔ'ɔ'ɔ/	(> ^② /s'θ ₁ ivɔ'ɔ'ɔ/)	= sθ ₁ ivɔ'ɔ'ɔc – sθ ₁ ivɔ'ɔ'ɔc

Prema našoj analizi, gore pomenuta objašnjenja primenljiva su za vokalne uoshte, ali kako su alogomorfni nedovoljno dokumentovani, ne možemo reći da je njima problem u potpunosti rešen.

4. Zaključak

Polazeći od Gardove teorije fonološkog smisa moguće je pojednostaviti znatno komplikovani način prikazivanja srpskohrvatske akcentuacije. U trećem poglavlju smo uz pomoć naših 6 obaveznih i 5 selektivnih pravila uspeli da generišemo gotovo sva 72 tupa njeničke deklinacije koje navodi Matešić. U 3.2.17. postavili smo objašnjenje za alomorfne oblike ДИЛ_{ам} a u 3.4. smo se ograničili samo na osnovni pregled u vezi sa vokativom, s namerom da o tome nekom drugom prilikom napišemo poseban članak na osnovu novih preispitivanja.

Литература

Бенсон, М. (1981¹). *Српскохрватско-англиски речник*. Просвета: Београд.
Даничић, В. (1925). *Српски акценци*. Српска краљевска академија: Београд-Земун.

Речник српскохрватског англеског језика. I–IV. Нови Сад – Загреб: Матица српска – Матица хрватска. 1967–76.

Толстој, Н. Н. (1970²). *Српскохрватско-руској словарь*. Москва: Советская энциклопедия.

*

Pavić, A. (1881). Studie o hrvatskom akcentu. *Rad JAZU/knj.* 59: 1–102. Zagreb: JAZU.

Garde, P. (1966). Les propriétés accentuelles des morphème serbo-croates. *Scando-Slavica*. XII: 152–172. Copenhagen: Munksgaard.

Hattori, S. (1981). Serubokroachia go no akusemo so ni tsuite (O prozodemi u srpskohrvatskom jeziku). *Gengo no kagaku* (Nauka o jeziku) 8: 157–164. Tokyo gengo kenkyu jo (Tokijski institut za lingvistiku).

Ivić, P. (1973). The place of prosodic phenomena in language structure. *Gengo no kagaku* (Nauka o jeziku) 4: 103–138. Tokyo gengo kenkyu jo (Tokijski institut za lingvistiku).

Lehiste, I. (1961). Some acoustic correlates of accent in Serbo-Croatian. *Phonetica* 7. No. 2/3: 114–147.

Lehiste, I. & Ivić, P. (1963). *Accent in Serbo-croatian. An experimental study*. Michigan Slavic Materials: Ann Arbor.

Matešić, J. (1970). *Der Wortakzent in der Serbo-Kroatischen Schriftsprache*. Heidelberg: Carl Winter.